BIJ ONS

thuis in een gezin

november 2023

NVP

plaats voor pleeggezinnen

Redactioneel

Door Silvia Verhoosel

Ieder kind dat een slachtoffer is, verdient onze liefde, aandacht en/of rouw, ongeacht de situatie of afkomst. Nu de wereld in brand staat met oorlogen en conflicten op verschillende continenten, wordt dat pijnlijk duidelijk. Er zijn verschillende humanitaire instanties die zich hierom bekommeren. Ondanks uitdagingen en obstakels doen zij hun uiterste best om het leed van deze kinderen, al is het maar een klein beetje, te verlichten. Gelukkig zijn deze netwerken er. Zij zorgen voor communicatie, bemiddeling, bereik en hulp waar individuele mensen dat niet alleen kunnen.

Natuurlijk kunnen we dit leed met niets vergelijken. Daarom probeer ik zelf altijd te kijken, hoe ik binnen mijn cirkel van invloed de wereld om mij heen een beetje beter kan maken. Wat kan ik wél doen, in plaats van wat kan allemaal niet. Dat is ook de reden waarom mijn man en ik ruim vier jaar geleden kozen voor deeltijdpleegzorg. Toen concentreerde dat zich vooral op weekenden en vakanties. Inmiddels is de deeltijdzorgbehoefte in pleegzorg veel breder, leerden we pas geleden tijdens het gesprek met onze contactpersoon bij Jeugdzorg. Voor de zomer namen we afscheid van ons eerste pleegkind. Dus hebben we nu een korte pauze om te bezinnen over wat onze volgende stap wordt en in welke vorm.

Deze editie van BIJ ONS gaat over netwerkpleegzorg. Grootouders die voor hun kleinkinderen gaan zorgen, bijvoorbeeld. En welke uitdagingen en emoties dit met zich meebrengt. ‘Willen jullie alsjeblieft niet boos worden?’ en ‘Als je van je pleegkind evenveel houdt als van haar moeder’ gaan daar dieper op in. En hoe gaat de screening in zijn werk als grootouders of andere familieleden pleegouders worden? Ook het netwerk om (pleeg)ouders heen is steeds belangrijker. Waar kun je aankloppen voor ondersteuning of verlichting? Welke hulpbronnen zijn er? Zo interviewde Gerdien Guy Bosmans over zijn boek *GPS voor gezinnen*. Natuurlijk hebben we weer een aantal fijne lees-, kijk- en luistertips. *Ik zou dat nooit kunnen* gaat bijvoorbeeld over pleegzorg met een krachtig netwerk.

Verder lees je in deze editie een heel openhartig verhaal over misbruik tussen kinderen in gezinshuizen of pleeggezinnen. Lily interviewde Marlene van Steensel. Zij schreef *De Erfschat*, een roman gebaseerd op haar eigen ervaringen met discriminatie als pleegkind in een Jeugddorp. Als ik deze verhalen dan zo beschouw, realiseer ik me dat we dichtbij huis ook genoeg leed hebben om ons om te bekommeren. Dit zien we vaak niet in het nieuws. Want het is niet ‘groots’ genoeg. Het betreft ogenschijnlijk individuele kinderen. Of we horen erover als het te laat is. Gelukkig besteden wij er in BIJ ONS aandacht aan. Gelukkig weet ik dat er heel veel mensen zijn die ook het leed voor kinderen dichtbij huis willen verlichten. Dus zou ik willen zeggen: als je geraakt wordt door de kinderen in het nieuws, onderzoek dan eens wat je in jouw eigen netwerk voor een kind kunt betekenen. Ieder kind dat we kunnen helpen, is er één!

Enthousiaste redactieleden

Zoals altijd wordt BIJ ONS gemaakt door een groep enthousiaste mensen die zelf betrokken zijn bij pleegzorg of gezinshuizen. Ze zorgen voor een pleegkind, zijn opgegroeid in een pleeggezin of gezinshuis, zijn gezinshuisouder, werken in pleegzorg of doen er onderzoek naar. Wil jij als vrijwilliger meewerken aan het tijdschrift, bijvoorbeeld als redactielid of fotograaf? Of wil je een bijdrage leveren met het schrijven van blogs of het delen van pleegzorgtips? Klik op de button hieronder en laat het ons weten! Je kunt ons ook mailen via bijons@denvp.nl.

Contact

Abonneren

Wil je altijd als eerste op de hoogte zijn als er een nieuw magazine verschijnt? Je kunt je gratis abonneren op het magazine!

Gratis abonnement

Inhoudsopgave

Volgende pagina

INHOUD

Willen jullie alsjeblieft niet boos worden?

Lees verder

Willen jullie alsjeblieft niet boos worden?

Ik was begin twintig en werkte net een jaar als pleegzorgbegeleider toen ik gevraagd werd voor één van mijn meest indrukwekkende zaken. Het ging om een baby van drie maanden met 26 botbreuken. Er liep een strafzaak tegen de ouders en het werd mijn taak om grootouders te begeleiden in de zorg van hun kleindochter. Tien jaar lang heb ik intensief samengewerkt met deze pleeggrootouders en al die tijd hebben zij lief en leed gedeeld. We hebben het meisje zien opgroeien tot een jonge meid. Nu blikken we samen terug op deze tijd en kijken we specifiek naar het verlies en de rouwgevoelens die hierbij komen kijken.

Shock

We beginnen met dat eerste moment. Pleeggrootouders Job en Corry vertellen dat ze het als de dag van gisteren herinneren dat ze in het ziekenhuis waren, omdat hun drie maanden oude kleindochter was opgenomen met botbreuken en de Raad voor de Kinderbescherming net had verteld dat ze naar een geheim crisispleeggezin gebracht zou worden. Opa: “Ik wilde die vrouw daar wel wat aandoen. Niemand heeft wat verkeerds gedaan, dachten we toen nog, en zij besluit je meest kostbare bezit weg te nemen.” De periode erna gebeurde er heel veel in korte tijd. Ouders werden dagenlang verhoord, de computer van grootouders werd in beslag genomen bij een inval in hun huis. Zelfs grootouders zijn nog een bepaalde periode verdacht geweest, want zij hadden immers opgepast. Gelukkig waren zij vrij snel geen verdachten meer. Oma: “We waren in shock!” Oma vertelt dat ze zelf ook bleef malen in haar hoofd over hoe dit soort dingen kunnen gebeuren. Hun kleindochtertje was wel huilerig en wit toen ze bij hen was. Maar dit ging ook weer over. Niemand had kunnen bedenken dat er zoveel ellende achter schuilging. Totdat ouders uiteindelijk in gesprek wilden met grootouders. “Willen jullie alsjeblieft niet boos worden?”, begonnen ze.

Samenwerking met ouders

Uiteindelijk heeft vader aangegeven dat hij hardhandig met zijn dochtertje is geweest. Grootouders noemen zichzelf nu naïef. “We hebben nooit kunnen begrijpen waarom ze bij elkaar bleven, waarom onze dochter niet voor haar kind ging. We hebben zoveel dingen meegemaakt in de afgelopen jaren, waarbij we zijn voorgelogen, er leugens over ons verspreid zijn en we zelfs zijn bedreigd.”

Als pleeggezin is samenwerken met ouders belangrijk. Dit is best ingewikkeld als kinderen bij hun grootouders geplaatst worden, omdat ouders en pleegouders een geschiedenis hebben met elkaar. Vaak zijn er al conflicten en deze worden versterkt als je samen moet werken. Ouders worstelen met hun eigen proces van verdriet, boosheid en onmacht rondom de uithuisplaatsing van hun kind, maar er zijn ook pleeggrootouders die niet begrijpen welke keuzes hun kind maakt of gemaakt heeft.

Corry vertelt dat ze hierin bewust een keuze heeft moeten maken om haar dochter los te laten; “Stapje voor stapje raak je steeds meer van elkaar verwijderd, tot er geen weg meer terug is.” Voor grootouders Corry en Job blijft de deur altijd op een kier staan voor hun dochter. Ze hebben echter de afgelopen jaren wel geleerd grenzen te stellen aan het gedrag van hun dochter en schoonzoon, omdat ze hebben gezien dat het angst oproept bij hun kleindochter. Jaren later heeft vader bij het maken van het levensverhaal aangegeven dat hij de schuld op zich heeft genomen, vanuit de gedachte dat moeder dan misschien weer voor hun dochter zou mogen zorgen.

Mijn dochter ben ik verloren

Veel pleeggrootouders hebben het gevoel dat zij moeten kiezen tussen hun kind en hun kleinkind. Zo ook Corry: “Mijn dochter was al volwassen, maar mijn kleindochter was nog maar een klein meisje dat hulp nodig had en beschermd moest worden. Mijn kleindochter kwam, na een jaar crisispleegzorg, bij ons wonen en mijn dochter ben ik verloren.”

Deze gevoelens zijn aanwezig bij veel pleeggrootouders. Psycholoog Manu Keirse noemt dit ook wel levend verlies. Het gaat over de levenslange rouw die je kunt ervaren wanneer het contact met je kind verbroken is, maar bijvoorbeeld ook als er sprake is van een beperking of uithuisplaatsing van je kind. Voor grootouders zit het levend verlies in het verliezen van de band die ze met hun kind hadden. Van een ouder die zijn kind steunt en bijstaat met raad en daad, naar een ouder die beslissingen moet nemen tégen zijn kind, omdat ze daarmee hun kleinkind moeten beschermen. In hulpverleningstermen ook wel, het belang van het kind vooropstellen.

Honderden nachten overgeslagen

Als pleegzorgbegeleider heb ik samen met ouders, pleeggrootouders en andere betrokkenen zoals jeugdbescherming een traumaverwerkingsverhaal gemaakt, zodat traumatherapie ingezet kon worden om preverbaal trauma te verwerken. Pleeggrootouders hebben ook gesprekken gehad met de traumatherapeut, zodat zij hun kleindochter goed zouden kunnen begeleiden bij de EMDR-sessies. Opa Job vertelt dat hij het zelf ook een lange periode moeilijk heeft gehad. “Er kwam niets meer uit mijn handen. Ik kon niet werken en bleef maar nadenken over hoe ik de dingen moest aanpakken. Ik heb honderden nachten overgeslagen in die tijd. Op een gegeven moment heb ik mezelf bij elkaar geraapt en gedacht: nu moet het afgelopen zijn.” Corry geeft aan nuchterder te zijn: “Je moet gewoon door. Ik heb alles weggestopt, achter een dikke deur. Misschien komt het nog wel een keer naar boven, maar nu niet. Eerst moet mijn kleindochter goed groot worden.”

Beide grootouders geven hiermee signalen van secundair trauma af. Opa besluit nog: “Als we zouden weten wat er precies is gebeurd en wie wat heeft gedaan, dan kunnen we het verwerken. Dat is een dingetje; verdragen dat je dit nooit zult weten!”

Luisterend oor

Na al die jaren vraag ik pleeggrootouders of ik in de begeleiding dingen anders had moeten doen. Er gaat altijd veel aandacht naar samenwerking met ouders, de jeugdbescherming of de ontwikkeling van het kind. Is er voldoende ruimte voor al die ingewikkelde gevoelens en gedachten geweest? Pleeggrootouders geven aan dat zij in het begin wel dachten, wat moeten we met zo’n jonge meid. Maar de band groeide. Corry: “Toch begreep je me. Je had ook op een gegeven moment wel in de gaten dat we voor sommige dingen wat langer de tijd nodig hadden. Maar we dachten er altijd over na als je dingen aan ons uitlegde.” Het allerbelangrijkste was toch wel gewoon de tijd nemen volgens Corry. “Telkens weer naar ons luisteren en begrip tonen als het moeilijk was. En niet bang worden als we een keer kort door de bocht waren.”

Door Karin Zanin

Levend verlies

Levend verlies is een onderwerp wat vaker binnen de jeugdhulpverlening besproken zou moeten worden. Elke betrokkene, ouder of pleegouder, maar ook het kind heeft te maken met verlieservaringen en alle gevoelens die hierbij komen kijken. De laatste jaren is er veel aandacht gekomen voor hechting en trauma, maar over rouw- en verliesgevoelens wordt nog weinig gesproken. Luister bijvoorbeeld de podcastserie levend verlies met speciale aandacht voor de aflevering van Mariëlle Bruntink, een ouder van een kind met een beperking die uiteindelijk uit huis geplaatst moest worden.

➡ **Podcast Levend verlies**

Als je van je pleegkind evenveel houdt als van haar moeder

Volgende pagina

Illustratie: Jorien Kruijswijk Jansen, drawjorart.

Als je van je pleegkind evenveel houdt als van haar moeder

Nog maar een paar jaar en dan mogen ze met pensioen. Ook al hebben Sylvia en Joop nog geen vastomlijnde plannen voor daarna, één ding is zeker: rustig samen de tijd aan zichzelf zit er niet in.

We zitten aan de eettafel van Joop en Sylvia. Meezingend met de koptelefoon op haar hoofd maakt de vierjarige Mandy aan de salontafel mooie dingen van Lego. Ze woont bij opa en oma. De zorgen om de psychische problemen en het gedrag van hun dochter Laura, de moeder van Mandy, beginnen tijdens de pubertijd. Het trekt een zware wissel op het hele gezin. Wanneer ze als jonge vrouw vertelt dat ze zwanger is, houden Joop en Sylvia hun hart vast. Zo ook de hulpverlening. Nog tijdens de zwangerschap wordt een OTS uitgesproken door de rechter.

Na de bevalling gaan moeder en dochter naar een begeleide woonvorm. Het gaat goed en ze mogen op zichzelf gaan wonen. Vader is nauwelijks in beeld. Ondanks goede wil valt het Laura zwaar. Haar eigen problemen nemen weer de overhand. Steeds vaker moeten opa en oma alles uit hun handen laten vallen om Mandy op te halen bij Laura. Steeds langer blijft Mandy bij hen logeren. Als ze uit huis wordt geplaatst, is het voor Joop en Sylvia geen besluit maar een vanzelfsprekendheid: zij gaan voltijd zorgen voor Mandy.

Tijdens het gesprek gaat de telefoon. Het is moeder. Als oma met de telefoon naar Mandy loopt, drukt deze haar oor stevig in het kussen op de bank. Ze wil niet. Ik zie een korte twijfel in de ogen van oma. Ze moet kiezen tussen een fijn moment voor haar dochter of luisteren naar de signalen van Mandy. Dan hoor ik haar verzachtend tegen moeder zeggen dat Mandy te druk is met spelen. Deze keuze lijkt me moeilijk te maken als je van beiden evenveel houdt.

In tijden dat het iets beter gaat met Laura, laat zij Joop en Sylvia merken dat ze blij is met wat ze doen voor haar en Mandy. In haar mindere periodes neemt ze de slachtofferrol, speldt de begeleiding dingen op de mouw en spreekt kwaad tegen en over haar vader en moeder. Joop haalt zijn schouders op: “We zijn eraan gewend.”

Uit schaamte, maar ook om hun dochter te beschermen tegen de mening van anderen, houden Joop en Sylvia de situatie zoveel mogelijk voor zichzelf. Dit verandert wanneer ze aanschuiven bij een avond voor pleegouders, waaronder ook pleeggrootouders. De herkenning maakt veel emoties los bij Sylvia en ze besluit toch ook haar verhaal te delen. Er valt een last van haar schouders. Niemand heeft een oordeel over haar of haar dochter. “Ik raad iedereen aan erover te praten met mensen die weten hoe het is“, zegt Sylvia nu, “het geeft rust en meer vertrouwen in jezelf.”

Bestandspleegouders besluiten op een dag om pleegouder te worden. Joop en Sylvia is het min of meer overkomen.

De zorg voor Mandy heeft hun sociale leven veranderd. Terwijl vrienden op deze leeftijd steeds meer de tijd aan zichzelf krijgen, is spontaan afspreken of op pad gaan voor Joop en Sylvia moeilijk in te passen. “We hebben er vrienden door verloren” vertellen ze. Gelukkig zijn er ook gebleven. Ze spreken doorgaans af bij Joop en Sylvia thuis. Familiemomenten zijn ook anders geworden. Na veel vervelende ervaringen met zijn zus, wil hun zoon geen contact meer met Laura. Zachtjes zegt Sylvia: “Ik begrijp het wel, maar het maakt het er voor ons niet gemakkelijker op. Gezellig met de hele familie bij elkaar is er niet meer bij.”

In de afgelopen jaren zijn Joop en Sylvia één keer een dag samen op pad geweest. Vroeger, toen hun eigen kinderen jong waren, was dat gemakkelijker. Over en weer oppassen voor vrienden met jonge kinderen was heel gewoon. “Nu vragen we leeftijdgenoten niet meer of ze willen oppassen.” Maar positief als ze is, vertelt Sylvia dat ze boft met een man als Joop. Als zij een keer weg wil, regelt hij het thuis. “Maar we genieten van de avonden samen thuis hoor, tot 's avonds 10 uur. Want ja, uitslapen is er niet bij.”

Elke zondag brengen opa en oma Mandy bij moeder voor de bezoekregeling. Soms moeten ze ter plaatse besluiten Mandy weer mee te nemen.

Als Mandy 16 is, gaan Joop en Sylvia richting de 80. Ze durven er niet op te hopen dat moeder ooit weer voor Mandy kan zorgen. Hun zoon heeft laten weten dat hij de zorg niet van hen zal overnemen. En dus voelen ze zich genoodzaakt nu alvast op zoek te gaan naar een pleeggezin waar Mandy af en toe mag zijn. Lachend voegt Sylvia eraan toe: “Dat wordt wat. Vaak als we Mandy bij onze dochter brengen, missen we haar al op de weg terug naar huis.” En dan weer serieus. “We hopen dat het een plek is waar Mandy kan wonen als het ooit zover moet komen.”

Als ik hen vraag of ze weleens nadenken over wat voor hen het moment is dat het niet meer gaat, blijft het even stil. “Ik denk daar weleens over na,” zegt Joop, “maar ik praat er niet graag over. Liever genieten we nu van de kleine Mandy en ondersteunen we onze dochter waar we kunnen.” Ik laat het even bezinken. Zoveel toewijding! Joop en Sylvia houden evenveel van hun pleegkind als van haar moeder. Een spagaat tussen het beschermen van je kleinkind en kansen geven aan je dochter. Het is mij duidelijk geworden hoe ingewikkeld dat is. En verdrietig.

Ze hebben pleegzorgverlof aangevraagd. Iets meer ruimte in hun overvolle leven. Na zijn pensioen verwacht Joop nog twee jaar door te werken. Met Mandy hebben ze ook meer kosten, vertelt hij. “Maar ach, het is goed zo” voegt hij eraan toe.

Het is bedtijd voor Mandy en we ronden het gesprek af. Gezellig keuvelend vertrekken opa en Mandy naar boven en als ze opstaat uit haar stoel vertelt Sylvia mij lachend dat ze door de komst van Mandy zoveel meer in beweging is, dat ze geen last meer heeft van pijnlijke gewrichten. Nuchter en positief. Het tekent niet de situatie, maar Joop en Sylvia des te meer.

Door de redactie

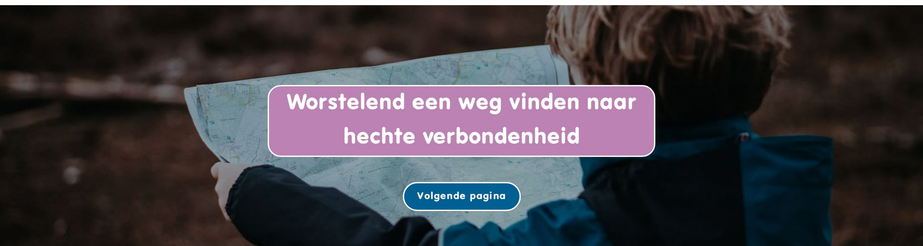

Worstelend een weg vinden naar hechte verbondenheid

Volgende pagina

Worstelend een weg vinden naar hechte verbondenheid

In gesprek met Guy Bosmans over zijn boek Een GPS voor gezinnen

Guy Bosmans is hoogleraar klinische kinder- en jeugdpsychologie aan de KU Leuven. Hij is klinisch psycholoog, erkend gedragstherapeut en academisch hoofd van de therapieopleidingen gedragstherapie voor kinderen en jongeren, en Attachment-Based Family Therapy.

Een hechte band met je kind is toch de droom van elke ouder? Ondanks goede bedoelingen en niet-aflatende liefde, kan het voorkomen dat de relatie tussen ouders en kinderen moeizaam is. Het verdriet en de zorgen van zowel kinderen als ouders vanwege relatieproblematiek vergelijkt Guy Bosmans vaak met verdwalen of de weg kwijtraken. Daarom bedacht hij een GehechtheidsPositioneringsSysteem (GPS) om voor ouders en hun kinderen een weg te suggereren in een vastgelopen relatie. Bij de redactie waren we nieuwsgierig naar zijn boek *Een GPS voor gezinnen*. Na een lovende recensie van een redactielid, volgde een interview met videobellen om nader kennis te maken met Guy. Een bescheiden persoonlijkheid die weldoordacht en met vriendelijke stem durft te adviseren bij stremming in een ouder-kindrelatie. Is het zo simpel als: u hebt een knooppunt bereikt, neem de eerstvolgende afslag voor een prettiger omgang met elkaar?

Zodra de geluidsignalen van binnenkomende berichten op zijn computer verstommen, zakt Guy achterover in zijn bureaustoel en begint hij met een glimlach te vertellen: “Ik ben vader van een zoon (10 jr.) en een dochter (8 jr.). Door hen heb ik mijn eigen persoonlijke opvoedingservaringen opgedaan. Hun bestaan maakt me toch wel milder als klinisch psycholoog. Het doet me nog meer beseffen dat mensen hun best doen om voor kinderen te zorgen en dat het niet altijd even gemakkelijk is. Voor de rest heb ik natuurlijk veel praktijkervaring in mijn werk. Eerst in een psychiatrisch centrum voor lagereschoolkinderen en hun gezinnen. Sinds een tiental jaar ook met pubers en hun gezinnen. Gehechtheid is dé topic waar ik heel de tijd mee bezig ben in onderzoeken. Als je dat allemaal bij elkaar optelt, dan krijg je wat ik in mijn boek *Een GPS voor gezinnen* heb opgeschreven. Ik vind het belangrijk om ouders tegemoet te treden met veel begrip en mildheid, dit mogen ze ook voor zichzelf hebben. De boodschap is niet dat gehechtheidsproblematiek tussen ouders en kinderen even snel op te lossen is, maar dat het een worsteling mag zijn. Ik hoop dat mijn boek ervoor zorgt dat men een weg weet te vinden in die worsteling.”

Contraproductieve gedragingen

In zijn boek benadrukt Guy meerdere keren dat het altijd mogelijk is om lastige momenten en vastlopende relaties te doorbreken. Hoe zit dat? Guy: “Een worsteling is onvermijdelijk omdat we allemaal mensen zijn. In onze biologie is het zo geregeld dat we gemakkelijk in een worsteling terecht komen. Op een bepaalde manier houdt het ons scherp om ons bezig te moeten blijven houden met relaties. Voordat de mens kan praten, is er iets in ons lijf dat ons doet oriënteren naar relaties. Maar het allereerste signaal dat erop wijst dat het lastig loopt in een relatie geeft lastige emoties. Het liefst willen we die lastige emoties stoppen, maar het is juist op dat punt waar mensen elkaar soms kwijt kunnen raken. Zonder lastige situaties zou gemakkelijk zijn, maar daar word je niet weerbaarder of scherper van. Een gevoel van afwijzing is al snel aan de orde. Zeker als het over kinderen in pleegzorg gaat, zij nemen die emoties in de basis al mee vanwege de afwijzing die ze door hun ouders hebben ervaren. Dat geeft soms contraproductief gedrag. Als pleegouder zorgen voor een kind is iets groots en mooi, maar je moet ook een betere ouder zijn dan de biologische ouder. Er kunnen 1001 redenen zijn om pleegouder te worden, maar al die pleegouders zullen getriggerd worden door signalen vanuit de kinderen waar je in meegezogen kan worden. De truc is om na een tijdje te ontdekken dat je blijft hangen in een gedraging aan de oppervlakte en het gesprek verplaatst naar een onderliggende reden van het gedrag.”

Terug in de comfortzone

“Als een baby honger heeft, dan gaat hij huilen. Als een volwassene het na zijn werk helemaal heeft gehad, zegt hij: ‘Ik zit beroerd in mijn vel’. Beiden hebben hetzelfde doel: ik wil terug in de comfortzone. De stress waarmee wordt geworsteld moet zakken. Bij de baby gebeurt het huilen spontaan. De volwassene heeft meer gevormde tools om zich uit te drukken. Een persoon met autisme kan woede-uitbarstingen hebben vanwege stress, maar in wezen is het ook een manier om een behoefte te delen. Het is equivalent aan het huilen van de baby. Als omgeving is het lastig om dezelfde boodschap te ontdekken in het afwijkende gedrag.”

Een GPS voor gezinnen | Gids voor een hechte band met je kind

Ben je benieuwd wat Marieke van Een GPS voor gezinnen vond? Lees haar recensie op de pagina Lees-, kijk- en luistertips.

➡ **Recensie Een GPS voor gezinnen**

Wil je het boek zelf lezen?

➡ **'Een GPS voor gezinnen kun je hier bestellen**

Luisteren naar de boodschap

“Als een kind het gevoel heeft dat zijn ouder te vaak kritisch is, kan een relatiebreuk worden ervaren. Maar eigenlijk zijn dit pogingen om ervoor te zorgen dat het goed gaat met het kind. Voor alle duidelijkheid, het zou erg zijn als mensen niet meer kritisch zijn tegen elkaar want het zijn strategieën die ook écht heel helpend zijn voor het grootste gros van de mensen. Kritiek kan er namelijk ook voor zorgen dat iemand wordt overtuigd om iets te veranderen. Bij ons in therapie zou de boodschap kunnen zijn dat de kritische manier niet lijkt te werken want er zijn conclusies ontstaan als ‘ik ben niet goed genoeg voor mijn ouders’ of ‘ik doe het nooit goed’. Dan is het tijd om te luisteren naar welke boodschap daaronder ligt.”

Waar vind je het zuurstofmasker?

“Automatische responsen zijn moeilijk te onderdrukken en dat hebben we te accepteren. We weten dat ze makkelijker te onderdrukken zijn als je jezelf comfortabel voelt, minder moe bent en je omringd weet door lieve mensen. In het boek gebruik ik het beeld van het opzetten van een zuurstofmasker. Eerst moet de volwassene het bij zichzelf opzetten en daarna pas bij je kind. Elke keer weer herhalen stewardessen deze instructie. Expres, om de kans te vergroten dat we het juiste doen in geval van nood. Omdat we als ouder geneigd zijn om alles te geven voor ons kind, tot het laatste na. Het is makkelijker om een ander te adviseren ‘laat je kinderen anders een dagje bij mij komen’, dan bij jezelf zien dat het nodig is om uit een vicieuze cirkel te stappen. De gouden tip is: waar vind je het zuurstofmasker? Technisch gezien zijn veel gedragingen aangestuurd door angst. Denken dat het niet goed komt. Loslaten en mildheid voor jezelf zijn helpend. Als je op je tandvlees zit, kun je van jezelf niet verwachten dat je de ouder bent die je graag zou willen zijn. Op is op.“

Mildheid voor jezelf en je kind

“Als je mijn boek nodig hebt, dan zijn er waarschijnlijk al grotere problemen in de interacties tussen ouder en kind. Maar ik wil nog benadrukken dat de meeste moeilijke momenten zich al vanzelf oplossen. Zo steek ik soms de boterhammen in de verkeerde broooddoos van mijn kinderen. Dat is niet tof want degene die geen salami lust, had salami en de ander had eenzelfde soort smaakprobleem met ander beleg. Een zelfrelativerende opmerking maken over mijn warhoofd zou helpend zijn. En soms zou ik het recht hebben om verdedigend te zeggen dat zij dan niet zo'n ruzie hadden moeten maken in de ochtend, zodat ik niet afgeleid was. Maar als de frequentie van mijn verdediging te hoog wordt, kan zo'n boterhamwissel stapelen op andere momenten waarin mijn kinderen het gevoel hebben dat ik er niet voor hen ben. De brooddoos wordt dan een symbool van zich niet gezien voelen. Gehechtheid bevorderen is eigenlijk echt heel gemakkelijk! Maar als ik met mijn eigen kinderen bezig ben, vraag ik mezelf toch ook af hoe ik het aan moet pakken. En moet ik soms concluderen dat ik ook gewoon heel hard aan het reageren ben vanuit mijn reptielenbrein.“ Met één van Guys laatste zinnen in het boek ronden we het interview af: ‘Mij rest enkel nog je toe te wensen dat je met veel mildheid voor jezelf en je kind er samen een fijne reis van kunt maken.’

Door Gerdien Rietveld

Netwerkpleegzorg, logisch toch?

Volgende pagina

Netwerkpleegzorg

Logisch toch?

Joris en Miranda zorgen zes jaar voor hun kleinkind. Zij regelen zelf de contacten met de ouders van hun kleinkind. Officieel is dit geen pleegzorg, want Joris en Miranda hebben geen contract met een pleegzorgorganisatie. Zij krijgen geen begeleiding voor het opvoeden van hun kleinkind en geen pleegzorgvergoeding voor de dagelijkse kosten van zijn opvoeding. De situatie verandert wanneer ouders besluiten het kind bij zich te houden en er een crisis ontstaat. Veilig Thuis plaatst het kleinkind opnieuw bij grootouders. Het kind wordt vervolgens door de kinderrechter onder toezicht gesteld.

Worden deze grootouders nu als vanzelf pleeggrootouders? Dat lijkt logisch en pleegzorgorganisaties geven zelf aan dat zij aan plaatsing in het netwerk van het kind de voorkeur geven. Maar in de praktijk lijkt het niet altijd zo logisch. In dit voorbeeld werd de relatie tussen moeder en grootouders zo gehinderd door de ontstane situatie en de ondertoezichtstelling, dat opvoeding door grootouders niet meer vanzelfsprekend leek. Er ontstonden twijfels over wat ouders willen en of er wel een goede samenwerking zou kunnen blijven.

Voor dit artikel heb ik informatie gevraagd aan Ingrid Paulussen en Thirza van der Ree, beide werkzaam bij de helpdesk van de NVP. Zij krijgen regelmatig vragen van netwerkpleegouders over screening en over het stopzetten van het pleegcontract. De voorbeelden in dit artikel zijn voorbeelden van vragen die zij vaak krijgen.

Netwerkpleegzorg

In 2022 woonden 46% van de pleegkinderen bij familie of bekenden: bij grootouders, tantes en ooms, onderwijzers of buren. Deze vorm van pleegzorg heet netwerkpleegzorg: de pleegouder komt uit het netwerk. Er is sprake van een hulpvraag en van professionele begeleiding van de pleegouder(s) in verband met complexe problematiek bij de jeugdige of in de opvoedingssituatie. 47% van de nieuwe plaatsingen in 2022 betreft netwerkpleegzorg. (uit Factsheet Pleegzorg 2022)

Over screening van pleegouders algemeen en specifiek over netwerkpleegouders zijn documenten geschreven, die als richtlijn dienen. Lees verder voor een korte weergave van algemene selectiecriteria.

Screening netwerkpleegouders

De procedure om netwerkpleegouder te worden wijkt af van die van bestandspleegouders. Er wordt gescreend alleen voor de specifieke plaatsing van deze kinderen van deze ouders. Daardoor kan de screening soms specifieker zijn. Soms woont het kind er al of is een kind vanuit crisis in het netwerkgezin geplaatst en wordt dan pas pleegouderschap aangevraagd. Wanneer de gemeente of een Gecertificeerde Instelling een melding krijgt van een netwerkplaatsing, wordt er eerst een eerste risicotaxatie gedaan aan de hand van een huisbezoek. Als de verwijzer inschat dat de jeugdige voldoende veilig is en dat ondersteuning van pleegzorg noodzakelijk is, wordt het netwerkgezin aangemeld en start de procedure van screening. Formeel moet een netwerkonderzoek binnen vijf werkdagen na binnenkomst worden opgepakt, de procedure mag dan maximaal 13 weken duren. In die periode ontvangen aspirant pleegouders pleegzorgvergoeding en krijgen zij al begeleiding van een pleegzorgwerker. De kwaliteitscriteria voor screening (zie kader) gelden in principe ook voor netwerkpleegouders. Wanneer de screening negatief is, wordt het contract beëindigd en gaat het kind meestal naar een andere plek. Maar niet altijd wordt voor overplaatsing gekozen.

Robin heeft een kleindochter van 14 jaar die voor de zoveelste keer is weggelopen van huis. Zij wordt door de kinderrechter onder toezicht gesteld en er wordt een machtiging uithuisplaatsing afgegeven. Kleindochter wil bij haar oma blijven wonen. Oma wordt gescreend door een pleegzorgorganisatie die haar vervolgens afwijst als pleegouder, omdat het contact met de moeder van de kleindochter te ambivalent is en soms leidt tot ruzie. Kleindochter blijft gewoon bij oma wonen, zonder pleegzorgcontract en met toestemming van de jeugdzorgwerker die is betrokken.

Screeningscriteria

In 2011 zijn in overleg met alle pleegzorginstellingen landelijke kwaliteitscriteria opgesteld waaraan pleegouders moeten voldoen. Alle pleegzorgaanbieders in Nederland hebben zich aan deze criteria gecommitteerd, evenals de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en Jeugdzorg Nederland.

De criteria om pleegouders te worden, zijn:

- Een van de pleegouders is minimaal 21 jaar oud.
- De pleegouders en alle inwonende kinderen van 12 jaar en ouder hebben een verklaring van geen bezwaar gekregen van de Raad voor de Kinderbescherming.
- Een pleegouder biedt ondersteuning bij de uitvoering van het hulpverleningsplan en staat open voor de begeleiding door de pleegzorgorganisatie.

Daarnaast zijn er ook kwaliteitscriteria voor het handelen van pleegouders:

- Zij bieden een veilige leefomgeving aan een pleegkind.
- Zij bieden openheid en duidelijkheid.
- Zij helpen kinderen en jongeren een positieve kijk op zichzelf te ontwikkelen.
- Zij helpen kinderen en jongeren hun gedrag te veranderen, zonder hen te beschadigen.
- Zij kunnen samenwerken en het opvoederschap delen.
- Zij kunnen inschatten welke uitwerking het pleegouderschap op de eigen situatie heeft.
- Tot slot kunnen pleegzorgaanbieders ook aanvullende eisen stellen aan pleegouders. Die aanvullende eisen bepalen de pleegzorgaanbieders zelf. Zo heeft William Schrikker Gezinsvormen als extra criterium: kunnen omgaan met kind en/of ouders met een verstandelijke beperking.

Meer informatie over screening:

- Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming
- Richtlijn netwerkpleegzorg gemeente - pleegzorgorganisaties
- Kwaliteitskader voorbereiding en screening in de pleegzorg
- Veldnorm netwerkpleegzorg jeugdbescherming - pleegzorgorganisaties

Vrijwillige plaatsing

Jantien zorgt voor haar nichtje. Gezien de problematiek van haar zus, de moeder van het meisje, lijkt het haar beter als zij hierin begeleiding krijgt. De screening voor netwerkpleegzorg kan pas starten als haar zus een pleegzorgindicatie bij de gemeente aanvraagt. Haar zus belooft dit te doen, maar het gebeurt niet.

Is de mogelijkheid om netwerkpleegzorg en dus begeleiding en pleegzorgvergoeding te krijgen, alleen door Jantien te regelen als moeder daarvoor haar toestemming geeft?

Bij een vrijwillige plaatsing zullen de wettelijke vertegenwoordigers, meestal de ouders, bij het Centrum voor Jeugd en Gezin van de gemeente moeten aangeven dat zij genoodzaakt zijn om (tijdelijk) de dagelijkse zorg voor hun kind over te dragen aan mensen uit hun netwerk. De pleegouder kan ook de gemeente op de hoogte stellen dat zij zorgen voor het kind van iemand anders en graag formeel pleegouder willen worden. De gemeente kan vervolgens de ouder betrekken en de benodigde toestemming regelen. Dan beoordeelt de gemeente of er een beschikking voor pleegzorg wordt afgegeven. Dit betekent een voorlopig akkoord van de plaatsing. Ook moet de gemeente een dossier aanleveren en een eerste veiligheidscheck doen. Hierna draagt de gemeente de begeleiding van het netwerkgezin en de verantwoordelijkheid voor de veiligheid van het kind in het netwerkgezin over aan de pleegzorgorganisatie.

Kunnen pleegzorgorganisaties het contract met pleegouders opzeggen omdat er een hulpvraag ontbreekt?

Karel en Gerard zorgen al een aantal jaar voor een zoon van een vriendin, die dat aan hen heeft gevraagd. Vrij snel na de plaatsing zijn zij netwerkpleegouders geworden. De pleegzorgorganisatie geeft aan dat het met hun pleegzoon goed gaat in het gezin bij Karel en Gerard en dat de samenwerking met moeder ook goed verloopt. Er zijn, volgens de pleegzorgorganisatie, geen hulpvragen meer en het pleegzorgcontract wordt opgezegd.

De vraag van Karel en Gerard of het wonen bij hen en niet bij zijn ouders al voldoende hulpvraag is, is terecht. Dat mag geen reden zijn om de pleegzorg stop te zetten.

Geldkwestie

Dat doe je toch gewoon voor je kleinkind of je familie? Daar hoef je toch geen geld voor?!

Johan, de kleinzoon van Jan en Jacqueline, heeft jaren bij zijn grootouders gewoond. Toen hij 12 was ging het niet meer en is hij geplaatst in een instelling. Na een jaar is zijn gedrag zodanig veranderd dat door de instelling wordt aangegeven dat hij weer terug kan naar zijn opa en oma. Zij worden niet opnieuw gescreend door de pleegzorgorganisatie, een van de opgegeven redenen is dat opa en oma vooral vanuit financiële overwegingen pleegouder willen worden.

Pleegzorg levert geld op, dat krijgen veel pleegouders als verwijt te horen, dus ook netwerkpleegouders, zeker als het een familielid betreft. Er lijkt de verwachting te zijn dat zorgen voor een kind dan vanzelfsprekend is, 'het is toch je kleinkind of je nicht'! Een pleegzorgvergoeding is echter niet meer dan een onkostenvergoeding voor de opvoeding van een kind, wiens belang het is dat het woont bij een ander. Ook een netwerkpleegouder is niet onderhoudsplichtig voor het kind, dat blijven de ouders. Maar vaak blijkt het lastig om hier met ouders afspraken over te maken.

Door Maud Verhoofstad

In gesprek met Marlene van Steensel

Volgende pagina

In gesprek met Marlene van Steensel, schrijfster van De Erfschat

Marlene van Steensel is werkzaam als coach, mediator en HBO-docent Social Studies. Daarnaast is zij oprichter van de stichting BE4YOU2, een platform voor mensen met ervaringen met jeugdzorg, die leidden tot uithuisplaatsing. In 2019 voltooide zij de Schrijversacademie wat mede heeft bijgedragen om haar verhaal goed op te schrijven.

Dit voorjaar kwam de roman De Erfschat van Marlene uit. De hoofdpersoon Lotte komt te wonen in een pleeggezin in een Jeugddorp waar nog 180 andere uithuisgeplaatste kinderen wonen. Het leidt geen twijfel dat de roman gebaseerd is op het eigen verhaal van Marlene. Zij groeide een deel van haar jeugd op in Jeugddorp De Glind. Hoewel het boek geen autobiografie is, weeft het subtiel talloze autobiografisch geïnspireerde thema's samen. Thema's die in het leven van veel (voormalig) pleegkinderen spelen. Tijd dus voor een ontmoeting met de schrijfster van De Erfschat.

Waarom heb je gekozen voor biografische fictie?

"Door mijn werk en mijn eigen geschiedenis, ken ik veel mensen die op één of andere manier te maken hebben met pleegzorg, dan wel jeugdzorg. Daar spelen veel dezelfde thema's, zoals het verwerken van verlies, intergenerationele overdracht van (oorlogs)trauma, gelijke kansen in onderwijs en schrijnende stigmatisering. Ik had niet de behoefte om specifiek mijn verhaal op te schrijven. Ik wilde juist de verschillende perspectieven van betrokkenen en onderliggende patronen zichtbaar en voelbaar maken. En wat leent zich daar meer voor dan een roman?"

In je boek is Lotte de hoofdpersoon, lijkt ze op je?

"De pleegmoeder van het gezin waar ik in mijn jonge jaren een tijdje heb gewoond, zei vaak: 'Kind wat kijk je toch?' Toen ik mijn boek aan het schrijven was, realiseerde ik mij pas echt hoeveel kleine en grote gebeurtenissen ik in die tijd geobserveerd heb. In een latere levensfase, ik denk toen er meer rust kwam, ben ik meer gaan denken over die gebeurtenissen. Heel behulpzaam daarbij was en is mijn werk bij BE4YOU2. De afgelopen tien jaar hebben we veel bijeenkomsten georganiseerd voor mensen die in hun jeugd opgegroeid zijn met heel veel tegenwind en bovengenoemde thema's. Het is en blijft geweldig leerzaam om met elkaar verhalen te delen en er betekenis aan te geven. Iedere levensfase brengt weer nieuwe belevenissen, maar ook steeds nieuwe reflecties op vroegere gebeurtenissen. In het boek moet de volwassen geworden Lotte omgaan met ziekte en het overlijden van haar vader en een aantal onopgeloste zaken uit het verleden van het Jeugddorp. Ik denk dat de volwassen personage Lotte iets milder is dan ik zelf soms ben."

Op wie of wat zijn de personages in je boek geïnspireerd?

"In de jaren zeventig woonde ik in Jeugddorp De Glind. De discriminatie van kinderen met kleur gebeurde openlijk. Het werd geen racisme genoemd. In alles was duidelijk dat het opvoedingsklimaat erop gericht was dat kinderen zich zouden aanpassen aan de bestaande orde van die tijd: 'gereformeerd en wit'. Deze kinderen hadden direct een driedubbele achterstand. Ook in de groepen 'ervaren jaren' gaat het hier vaak over. Er zijn weinig positieve rolmodellen voor kinderen die niet in veiligheid konden opgroeien en daardoor uit huis geplaatst zijn. In de media, films en boeken bestaat steeds hetzelfde beeld: zij moeten gered worden. Zij zijn zielig of worden in films afgespiegeld als onthechte, gewetenloze daders van gewelddadige moorden. Die ervaringen met stigma's en vooroordelen zijn een enorme inspiratiebron geweest. Ik denk dat racisme zijn wortels heeft in het vroegere koloniale bewind en dat dat nog steeds doorleeft en ons denken beïnvloedt. De personages en wat zij meemaken, zijn mede gebaseerd op gebeurtenissen die in de geschiedenis hebben plaatsgevonden. Zoals de onrust in Suriname, de gewelddadige oorlog in voormalig Nederlands-Indië, de manier waarop de Molukkers hier zijn opgevangen en de dubieuze rol die Nederland gespeeld heeft of speelt ten opzichte van de Papoea's. Deze geschiedenis en het niet erkennen en zichtbaar maken daarvan, speelt natuurlijk door in gezinnen die ermee te maken hebben gehad en de manier waarop er vervolgens met hen wordt omgegaan. Ik wilde mensen en hun, soms verborgen, geschiedenis zichtbaar maken."

De erfschat

Ben je benieuwd wat Karin en Jorien van De Erfschat vonden? Lees de recensie op de pagina Lees-, kijk- en luistertips:

→ **Recensie De Erfschat**

Wil je het boek zelf lezen?

→ **'De Erfschat' kun je hier bestellen**

In het boek spelen ook de pleegouders een belangrijke rol. Zij worden steeds achterdochtiger als het gaat om de invloed en integriteit van de psycholoog van de instelling.

"Als je vanuit gangbare stigma's en vooroordelen voormalig pleegkinderen beschouwt, geef je pleegouders en hun biologisch eigen kinderen maar een beperkte rol; namelijk als redder van het kind of als slachtoffer van het kind met al die diagnoses en zogenaamde hechtingsproblemen. Dan zijn er allemaal deskundigen die zich daarmee bezighouden en voorschrijven hoe je, als pleegouder, wel en niet met dit kind moet omgaan. In mijn boek gaat de pleegmoeder daar een paar keer dwars tegen in. Dit zijn veerkracht- en autonomieversterkende gebeurtenissen voor Lotte. Haar vertrouwen in volwassenen is behoorlijk op de proef gesteld, maar door het handelen van de pleegouders en contact met andere pleegkinderen wordt het vertrouwen aanvankelijk weer een beetje opgebouwd. Ik vind dat pleegouders gewoon eigenwijs hun eigen weg moeten durven gaan in de relatie met het kind. Als docent HBO Social Studies in het volwassenonderwijs hoor ik geregeld verhalen van gezinshuisouders die helemaal klem zijn komen te zitten tussen hun eigen inzichten en gevoel en de omgangsregels uit het professionele systeem. Dat is voor hen uitputtend en dat gaat af van de tijd die je hebt om een fijne relatie met de kinderen te hebben."

Wat zijn de reacties op je boek?

"Voor mij en het boek was het natuurlijk geweldig dat ik het eerste exemplaar mocht overhandigen aan Prinses Laurentien en dat de lancering ook landelijke aandacht kreeg. Alle publiciteit was wel een beetje overweldigend. Ik word geregeld gevraagd om over het boek te komen vertellen. Ik merk dat ik vooral het contact met de lezers erg leuk en waardevol vind. Bijna dagelijks ontvang ik spontane reacties van lezers die enthousiast en onder de indruk zijn van het verhaal. Sommige reacties zijn voor mij heel indrukwekkend, door wat mensen heeft geraakt en wat zij van zichzelf laten zien. Mensen vinden het vaak beeldend geschreven en zeggen helemaal meegezogen te zijn geweest in het verhaal."

Komt er een vervolg?

"Ik hoor van lezers dat het boek lekker vlot leest. Toch heb ik er drie jaar over gedaan om het te schrijven en de juiste gelaagdheid en dat tempo erin te brengen. Ik heb nog genoeg verhalen maar een goede verhaallijn vraagt wat broedtijd. Ik geniet nu vooral van de verhalen van de oogst die De Erfschat brengt."

Door Lily Monori van Dijken

Meer informatie over Marlene vind je op haar website: www.marlenevansteensel.nl. Informatie over Stichting BE4YOU2 vind je op www.be4you2.nl.

Hoe zit dat: het perspectiefbesluit

Volgende pagina

Hoe zit dat?

Het perspectiefbesluit

De woorden ‘perspectief’ en ‘perspectiefbesluit’ worden binnen de pleegzorg vaak gebruikt. Wat houdt het perspectiefbesluit nu precies in? En: wat betekent de recente uitspraak van de Hoge Raad over het perspectiefbesluit voor de praktijk?

Het perspectiefbesluit is geen juridisch besluit maar een pedagogisch besluit van de gecertificeerde instelling. De gecertificeerde instelling kan hiertoe besluiten als tijdens de uitvoering van de ondertoezichtstelling (OTS) en machtiging tot uithuisplaatsing wordt geconcludeerd dat het opvoedperspectief niet langer thuis ligt. En dat er daarom niet langer hulpverlening wordt ingezet die is gericht op een thuisplaatsing. Het besluit is ingegeven door de afwegingen rond de ontwikkelingsbehoeften van het kind enerzijds en opvoedings(on)mogelijkheden van de ouders anderzijds. [1]

Als het perspectief volgens de gecertificeerde instelling niet meer bij de ouder(s) ligt, heeft dit grote gevolgen voor de ouders en het kind. Vaak wordt de omgangsregeling beperkt en verandert de hulpverlening. Die richt zich dan niet meer op thuisplaatsing maar op het invullen van de rol van ouder op afstand.

Het juridisch kader

Het perspectiefbesluit is een pedagogisch besluit dat vaak in nauwe samenspraak met (of op aandringen van) de pleegzorg wordt genomen. Omdat het geen juridisch besluit is, geeft het geen rechtszekerheid aan de betrokkenen. Daarom werd in de praktijk regelmatig *aan de rechter* verzocht om vaststelling van het perspectiefbesluit). De gecertificeerde instelling en/of de pleegouders verzochten de rechter dan om op grond van de geschillenregeling [2] te bepalen dat het opvoedperspectief niet meer bij de ouders ligt, maar in het pleeggezin.

De rechtbanken en de gerechtshoven gaven echter wisselend antwoord op de vraag of, en zo ja hoe, het perspectiefbesluit kan worden beoordeeld in het kader van de geschillenregeling. Vanwege deze rechtsonzekerheid en rechtsongelijkheid, heeft de Hoge Raad zich uitgelaten over de toetsing van het perspectiefbesluit [3].

Hoge Raad

De Hoge Raad heeft geoordeeld dat het perspectiefbesluit zélf niet kan worden getoetst in het kader van de geschillenregeling [4]. Wel kan volgens de Hoge Raad het perspectiefbesluit worden beoordeeld in verband met beslissingen, maatregelen en verzoeken die (mede) voortvloeien of samenhangen met het standpunt van de gecertificeerde instelling over het opgroeiperspectief van het kind. Eenvoudig gezegd: meer indirect zou er wel een oordeel kunnen worden gegeven over het perspectiefbesluit.

Gevolg van deze uitspraak is dat het besluit dat het kind in het pleeggezin groot wordt, pas in juridische zin wordt onderstreept op het moment dat het ouderlijk gezag door de rechter wordt beëindigd. In het kader van de ondertoezichtstelling (OTS) is het dus eigenlijk niet echt mogelijk om (rechtstreeks) het perspectief in het pleeggezin te laten vaststellen. Indirect zou volgens de uitspraak van de Hoge Raad de rechter zich wel kunnen uitlaten over het perspectief. Hoe zou dat er in de praktijk uit kunnen zien?

Praktijkvoorbeeld

Inez van 8 jaar en haar broertje Johan van 6 jaar wonen bijna drie jaar in een pleeggezin. De gecertificeerde instelling vindt dat de ouders genoeg kansen hebben gehad om zelf de verzorging en opvoeding over de kinderen weer op zich te nemen, maar dat gebleken is dat zij over onvoldoende opvoedvaardigheden beschikken. Inez en Johan hebben veel behoefte aan duidelijkheid. De gecertificeerde instelling heeft een perspectiefbesluit genomen: het perspectief van de kinderen ligt niet meer bij één van de ouders, maar in het pleeggezin.

De gecertificeerde instelling verzoekt de rechter om het perspectiefbesluit op grond van de geschillenregeling te toetsen. De instelling verzoekt de rechter te bepalen dat het besluit om de kinderen niet meer bij de ouders terug te plaatsen, op goede gronden is genomen. Ook wordt de rechter verzocht om te bepalen dat de doelen van de OTS niet meer gericht (hoeven te) zijn op het toewerken naar een thuisplaatsing.

De rechter beslist hierop dat hij niet bevoegd is om te oordelen of het (perspectief)besluit om de kinderen niet meer bij de ouders terug te plaatsen op goede gronden is genomen [5]. Het tweede gedeelte van het verzoek, wijst de rechter (gedeeltelijk) wél toe. De rechter bepaalt namelijk dat de doelen van de OTS gedurende de looptijd van de OTS niet gericht zullen zijn op het toewerken naar een thuisplaatsing van de kinderen [6].

Reflectie

Het is jammer dat het perspectiefbesluit niet meer rechtstreeks door de rechter kan worden getoetst. Dit voorbeeld toont aan hoe op indirecte wijze toch een oordeel kan worden verzocht aan de rechter. De praktijk zal moeten uitwijzen op welke creatieve wijze(n) het toch mogelijk is om bij een OTS het (indirecte) oordeel van de rechter te verkrijgen over het perspectief van het pleegkind.

Mariska Kramer

Advocaat Mariska Kramer maakt zich sterk voor het belang van het (pleeg)kind. In haar advies- en procespraktijk staat ze pleegouders bij en adviseert ze pleegzorgaanbieders en gecertificeerde instellingen. Ook geeft ze lezingen en cursussen over de rechtspositie van (pleeg)kinderen en pleegouders.

Website Mariska Kramer

Voetnoten

- [1] Zie voor deze definitie ook: D. van der Leij en S.I.L.V. Goei, ‘Hoe zal het perspectiefbesluit volwassen worden?’, Tijdschrift voor Jeugdrecht 2023-1, p. 26-31
- [2] artikel 1:262b BW
- [3] Zie Hoge Raad, 1 september 2023, ECLI:NL:HR:2023:1148
- [4] Voor een (directe) toets van het pespectiefbesluit op grond van de geschillenregeling is volgens de Hoge Raad een wetswijziging nodig. De Hoge Raad vindt de geschillenregeling een te lichte basis om een zwaar besluit als het opgroeiperspectief te toetsen
- [5] Concreet betekent dit: dit gedeelte van het verzoek wordt niet-ontvankelijk verklaard
- [6] Zie voor een vergelijkbaar oordeel rechtbank Zeeland- West-Brabant, 5 september 2023, ECLI:NL:RBZWB:2023:6345

Vragen over je rechten en plichten als pleegouder?

Tips en informatie nodig?

Helpdesk voor pleegouders

Heb je vragen over pleegzorg, wil je weten wat je rechten en plichten zijn als pleegouder of heb je informatie nodig over een pleegzorgonderwerp? Onze helpdesk helpt je verder! We bieden een luisterend oor, denken met je mee en geven (juridische) informatie.

Van gedachten wisselen over een bepaald onderwerp?

Vragen over pleegzorg?

Helpdesk NVP

BIJ ONS University

Zijn netwerkplaatsingen stabieler dan bestandsplaatsingen?

In BIJ ONS University legt Daisy een wetenschappelijk onderzoek of studie uit. Dit keer: zijn netwerkplaatsingen stabieler dan bestandsplaatsingen? Ofwel: is er bij netwerkplaatsingen minder sprake van breakdown, en zijn er minder overplaatsingen? In de video wordt het onderzoek van Konijn en collega's besproken, en krijg je antwoord op deze vraag!

Met dank aan de medewerkers van de afdeling Support for Research, Laboratories and Education (SOLO) van de Faculteit Sociale Wetenschappen van de Universiteit Leiden voor het mogelijk maken van de video.

Het onderzoek

Konijn, C., Admiraal, S., Baart, J., Van Rooij, F., Stams, G. J., Colonnesi, C., Lindauer, R., & Assink, M. (2019). Foster care placement instability: A meta-analytic review. Children and Youth Services Review, 96, 483-499. Je vindt het onderzoek hier:

➡ Foster care placement instability: A meta-analytic review

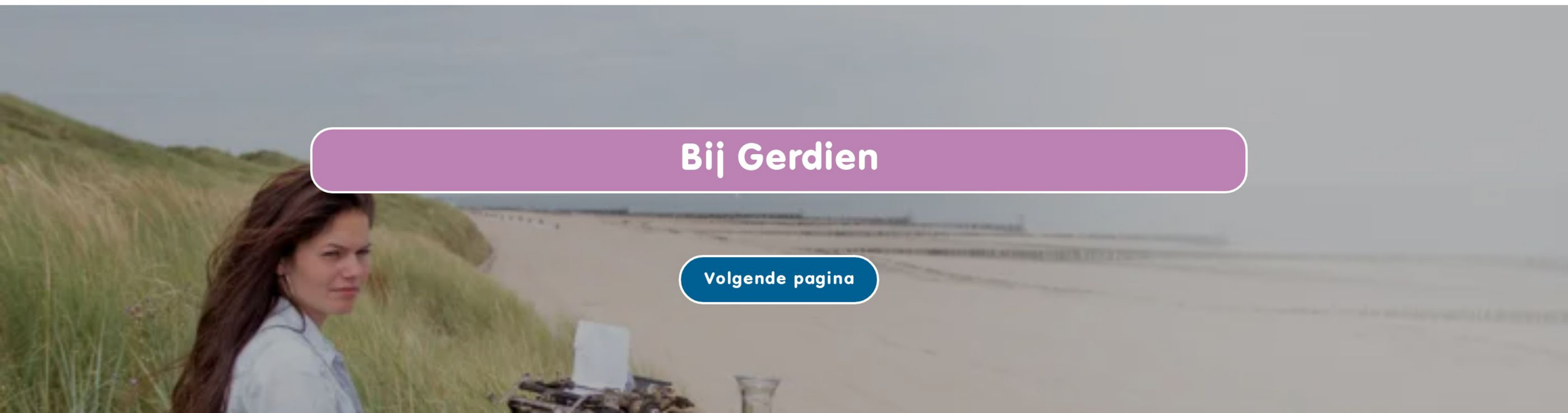

Bij Gerdien

Volgende pagina

Bij Gerdien

Ik kan het gewoon!

“Moet je dat wel doen?” Bedenkelijk keek de speciaal-basisonderwijs-meester me aan. Ik probeerde hem te overtuigen dat Jos (12) aangemeld kon worden voor het regulier voortgezet onderwijs. ‘De overstap van basis- naar voortgezet onderwijs is al groot, en jij denkt dat hij ook van speciaal naar regulier kan?’ Ik knikte: ‘Soms moet je in geloof een pad durven plaveien. En onderschat de kracht van het gewone leven niet!’ Mijn oksels klotsten bij deze opmerking richting een zwaargewicht in specialisatie, maar het boeide me niet. De dagen onder zijn regime waren geteld.

Het voortgezet onderwijs kwam in zicht. Regulier. Ondanks de eerdergenoemde twijfel was de overdracht vanuit het basisonderwijs warm. Uit zorg werden er figuurlijk al wat kussens neergelegd om de landing van Jos zo zacht mogelijk te maken. Op zoek naar veiligheid schudde Jos in de eerste schoolweken de kussens flink op. Dat was voor menigeen intens dus er volgde een gesprek met alle betrokken volwassenen. Ik voelde me opnieuw pleitbezorger. De zorgcoördinator stond aan mijn kant en legde uit dat fietsen met een slag in het wiel door het leed van vroeger helemaal niet zo simpel is. Ook had ze op Jos’ bagagedrager de flink gevulde rugzak met verdriet en teleurstelling al ontdekt. We spraken af dat we nauw contact met elkaar zouden onderhouden. Zeker wanneer er een rukje aan zijn stuur nodig was. Bemoedigend liet zijn persoonlijk begeleidster nadien nog even weten: ‘Ik snap zo goed dat je deze kans wilde voor hem!’

De mooiste conclusie kwam deze week van Jos zelf die ’s avonds in bed voldaan terugblikte op zijn schooldag: ‘Ik kan het gewoon!’

*Tekstschrijver Gerdien Rietveld is moeder van Jack (13) en Joy (3) en stiefmoeder van vier zoons. Samen met haar man runt ze een gezinshuis waar Eunice (18), Angelique (15) en Jos (12) wonen.**

**De namen van de gezinshuiskinderen zijn gefingeerd.*

Fotografie: Stephan van Berkel

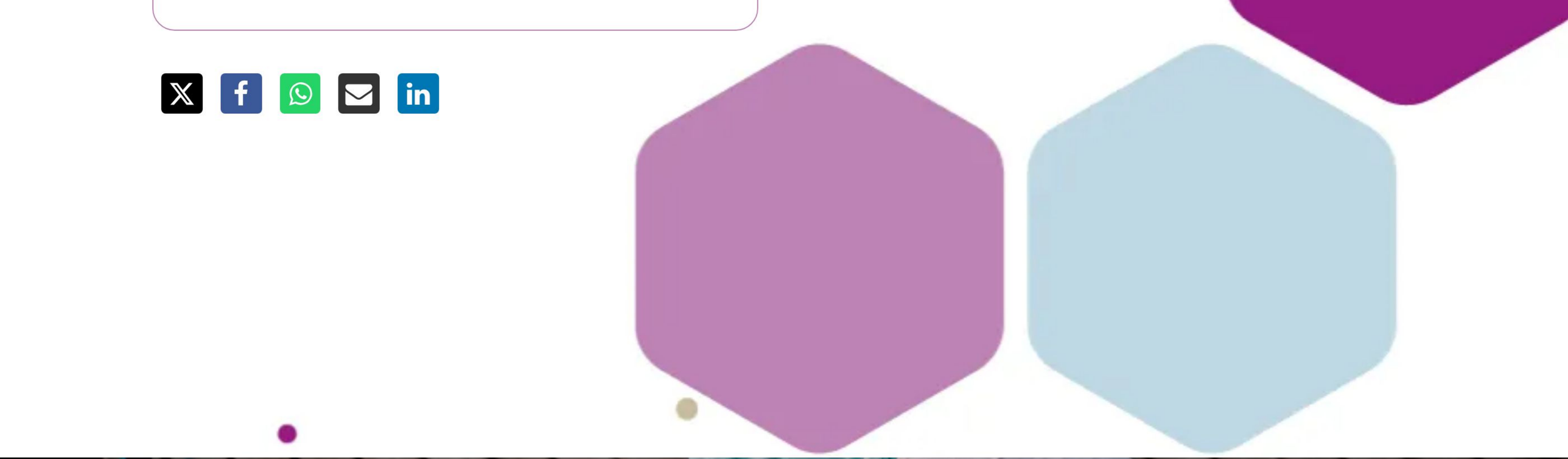

Richtlijn Uithuisplaatsing herzien

Volgende pagina

Meer aandacht voor samenwerking tussen pleegouders en ouders

Richtlijn Uithuisplaatsing herzien

In januari 2023 is een volledig herziene versie gepubliceerd van de Richtlijn Uithuisplaatsing die nu 'Uithuisplaatsing en teruggplaatsing' heet. Els Mourits van het Nederlands Jeugdinstituut vertelt wat er is veranderd.

Els Mourits (fotograaf Marlou Pulles)

De Richtlijnen voor jeugdhulp en jeugdbescherming [1] zijn ontstaan op initiatief van drie beroepsverenigingen: de NVO voor pedagogen, de NIP voor psychologen en de BPSW voor professionals in sociaal werk. Het ontwikkelen en up-to-date houden van deze richtlijnen gebeurt samen met het Nederlands Jeugdinstituut (NJi). De richtlijnen zijn gebaseerd op actuele kennis uit wetenschappelijk onderzoek en de praktijk, zodat professionals gefundeerde beslissingen kunnen nemen over kinderen en gezinnen.

De Richtlijn Uithuisplaatsing en terugplaatsing geeft hulpverleners aanwijzingen voor het al dan niet uit huis plaatsen of terugplaatsen van een kind, en voor de begeleiding van kind en ouders. De richtlijn is via internet voor iedereen beschikbaar [2].

Herziening

Els Mourits was vanuit het NJi als co-auteur en voorzitter van de herzieningswerkgroep betrokken bij de herziene Richtlijn Uithuisplaatsing en terugplaatsing. Op het kantoor van het NJi in Utrecht vraag ik haar naar het proces en de uitkomsten van de herziening.

Els: "De richtlijnen worden ongeveer eens in de vijf jaar herzien. Deze richtlijn was van 2017 en de herziene versie is begin 2023 gepubliceerd. Bij zo'n herziening doen we het hele proces van literatuur zoeken en schrijven van de richtlijn opnieuw. Om dit kritisch te begeleiden, stelden we een herzieningswerkgroep samen waarin de beroepsverenigingen vertegenwoordigd zijn en specifieke deskundigen zoals een kinder- en jeugdpsychiater, een jurist, maar ook ouders. En we hebben in focusgroepen met jongeren en ouders gesproken, ervaringsdeskundigen die in de praktijk een uithuisplaatsing hebben meegemaakt."

Traumatisch

Er is in de herziene richtlijn meer oog voor de nadelen van een uithuisplaatsing. Hoe komt dat?

Els: "Jongeren laten meer van zich horen en wij luisteren beter naar jongeren. Voor sommige jongeren is de uithuisplaatsing traumatisch geweest. Of ze zeggen dat ze met de uithuisplaatsing niet veel zijn opgeschoten. Hulpverleners denken er goed aan te doen, terwijl kinderen schade kunnen oplopen. Kinderen komen soms in een onveilige situatie, bijvoorbeeld als ze gepest of misbruikt worden in een behandelgroep. Er zijn jongeren die vertellen: 'Ik ben daar verslaafd geraakt'. Ook het veel te vaak verplaatsen van kinderen is een groot nadeel. Denk aan de bekende documentaire *Alicia* [3]. Kinderen worden verplaatst omdat ze ouder worden of te complexe problematiek hebben voor een pleeggezin. De uithuisplaatsing was al de eerste verplaatsing en daarop volgt een tweede en soms derde. Het wordt steeds moeilijker voor kinderen om erop te vertrouwen dat ze ergens kunnen blijven."

Els erkent dat het niet reëel is om helemaal geen uithuisplaatsingen meer te verwachten. Het is echter goed om te streven naar nul uithuisplaatsingen [4], om terughoudend te zijn met uithuisplaatsingen. Els: "Ik heb een mantra 'hulp erin en niet het kind eruit'. Schakel die hulp vroegtijdig in om een uithuisplaatsing te voorkomen."

Aanvaardbare termijn

Bij de kinderopvangtoeslagenaffaire ontstond discussie over de uitleg van de 'aanvaardbare termijn' bij uithuisplaatsingen. Het strak opvolgen hiervan kon ervoor zorgen dat kinderen niet op tijd terug konden naar hun ouders. De wet zegt dat binnen een 'aanvaardbare termijn' duidelijk moet zijn of een uithuisgeplaatst kind in het pleeggezin of gezinshuis blijft wonen, of teruggaat naar de eigen ouders. Dan wordt besloten waar het kind zal opgroeien (perspectiefbesluit). Maar de wet spreekt niet over concrete termijnen.

Wat stond er precies in de vorige versie van de richtlijn en hoe is het veranderd?

Els: "De termijn die genoemd werd was een half jaar voor een kind onder de vijf jaar en een jaar voor een kind ouder dan vijf. We waren al aan het werk met de richtlijn toen dit punt in een stroomversnelling kwam door de kinderopvangtoeslagenaffaire. We hebben in april 2022 een tussentijdse aanpassing gepubliceerd waarin we die concrete termijnen hebben geschrapt. Er was - en is - in de praktijk wel veel discussie over. Sommige hulpverleners en kinderrechters namen die zes of twaalf maanden al met een korreltje zout of vonden het niet haalbaar. Bijvoorbeeld omdat hulp niet op tijd geregeld was, waardoor ouders niet de kans kregen hun leven op tijd op orde te hebben voor terugkeer van hun kind. Andere professionals wilden wel concrete termijnen, omdat het de druk op ouders en hulpverleners houdt om hard te werken aan het verbeteren van de situatie. Ze willen voorkomen dat een kind te lang in onzekerheid blijft over waar hij blijft wonen."

Maatwerk

In de uiteindelijke versie van de richtlijn staat dat het niet mogelijk is om een exacte termijn te noemen. Het bepalen van de 'aanvaardbare termijn' voor het nemen van een perspectiefbesluit is maatwerk voor professionals en voor ieder kind en gezin anders.

Els: "De opdracht aan de jeugdprofessional is: kijk naar het kind - wat heeft dit kind nodig - en kijk naar de hele situatie. Heeft de ouder hulp geaccepteerd en is er bijvoorbeeld veel informele steun, dan is het makkelijker om te werken aan terugkeer naar huis."

Onvoorwaardelijk

Als een uithuisplaatsing niet te voorkomen is, dan zou de plek 'zo thuis mogelijk' moeten zijn. Wat betekent dat? Els: "Het is belangrijk dat je als kind een plek krijgt waar je onvoorwaardelijk mag wonen, zolang als het nodig is. Het kan zijn dat je na een tijdje terug naar huis kunt, maar het kan ook dat je er tot je achttiende of eenentwintigste blijft. Zo'n plek is bij voorkeur in het eigen netwerk, bij familie of ouders van een vriendje bijvoorbeeld, of in een pleeggezin of gezinshuis. En als dat niet kan, in een kleinschalige woonvorm, die zijn in opkomst. Dat zijn huizen in de wijk waar vier tot maximaal zes kinderen wonen, met een vast team."

Onderzoek NVP naar gedeeld opvoederschap

Uit onderzoek van de Nederlandse Vereniging voor Pleeggezinnen (NVP) blijkt dat pleegouders wel het belang van gedeeld opvoederschap zien. Tegelijkertijd is iets minder dan de helft (46%) van de pleegouders die meededen aan het onderzoek positief over de samenwerking met ouders. De samenwerking bestaat vooral uit het informeren van ouders, terwijl de opvoeding bij de pleegouders ligt. Gedeeld opvoederschap komt in de praktijk nog niet zo vaak voor. Voor betere samenwerking tussen pleegouders en ouders is meer informatie en intensievere begeleiding vanuit de pleegzorgorganisatie nodig.

Meer informatie over het onderzoek:

➡ Gedeeld opvoederschap: meer begeleiding nodig om kloof tussen begeleiding en praktijk te dichten

Welkom

Els: "Zo thuis mogelijk' opgroeien betekent ook dat je ouders langs mogen komen. Dat ze eens komen mee-eten, dat ze meegaan naar de tandarts of de kapper. Maar ook dat je ouders en pleegouders samen met jou nadenken over belangrijke stappen, zoals een nieuwe school of sportclub. Het is belangrijk dat daar goede afspraken over zijn met het pleeggezin of gezinshuis. En het is fijn dat je als kind ziet dat je ouders welkom zijn. Dat er een bloemetje op tafel staat of dat je samen koekjes bakt als je ouders op bezoek komen. Contact en samenwerking met ouders zijn belangrijk, zeker ook omdat we in de richtlijn de deur naar huis wagenwijd openzetten. De richtlijn heet niet voor niets 'Uithuisplaatsing en terugplaatsing'. Voor terugkeer naar huis is wel goede begeleiding belangrijk."

Contact

In de praktijk werd weleens aangeraden dat een kind bij een uithuisplaatsing een tijdje geen contact met z'n ouders zou mogen hebben, om zo beter te kunnen wennen en hechten. Daarbij ging het om weken en soms wel om maanden. Nu staat in de richtlijn over dit onderwerp: *Bij uithuisplaatsing, overplaatsing en of terugplaatsing moeten opgebouwde banden niet abrupt verbroken maar gerespecteerd en onderhouden worden*. Contact blijven houden met de ouders is dus belangrijk?

"We pleiten in de richtlijn inderdaad voor het behouden en zo nodig herstellen of verbeteren van het contact met de ouders," antwoordt Els. "Het is bijvoorbeeld fijn als een kind bij een uithuisplaatsing 's avonds meteen kan videobellen met zijn ouders om welterusten te zeggen."

Samenwerken

Het begrip 'gedeeld opvoederschap' is een positieve methode volgens de herziene richtlijn. Gedeeld opvoederschap [5] houdt in dat pleegouders en ouders samenwerken in de opvoeding. Daarbij moet ook gekeken worden naar de problematiek en (on)mogelijkheden van ouders. Het doel is dat ouders altijd een belangrijke rol in het leven van hun kinderen spelen, of ze thuis wonen of niet. Uit onderzoek blijkt echter dat iets minder dan de helft van de pleegouders positief is over de samenwerking met de ouders (zie kader).

Moet 'gedeeld opvoederschap' daarom meer aandacht krijgen van pleegzorgbegeleiders?

Els: "Dat we pleiten voor veel contact tussen pleegouders en ouders heeft zeker gevolgen voor pleegzorgbegeleiders. Het betekent dat zij niet alleen gefocust moeten zijn op de begeleiding van het pleeggezin en het pleegkind, maar ook oog hebben voor hoe het met de ouders gaat en wat ouders en pleegouders nodig hebben om samen te werken."

Door Femmie Juffer

Deze bijdrage is deels gebaseerd op een artikel in *de Pedagoog* (2023).

Voetnoten

[1] Richtlijnen Jeugdhulp en jeugdbescherming

[2] Richtlijn Uithuisplaatsing en terugplaatsing (4e geheel herziene druk, 2023)

[3] Documentaire Alicia

[4] Beweging van nul

[5] Nederlands Jeugdinstituut over gedeeld opvoederschap

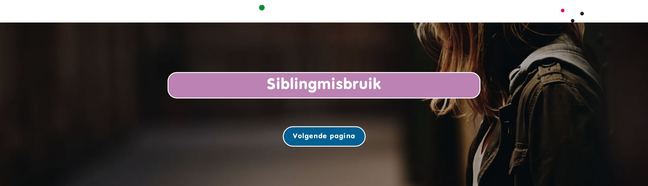

Siblingmisbruik

Volgende pagina

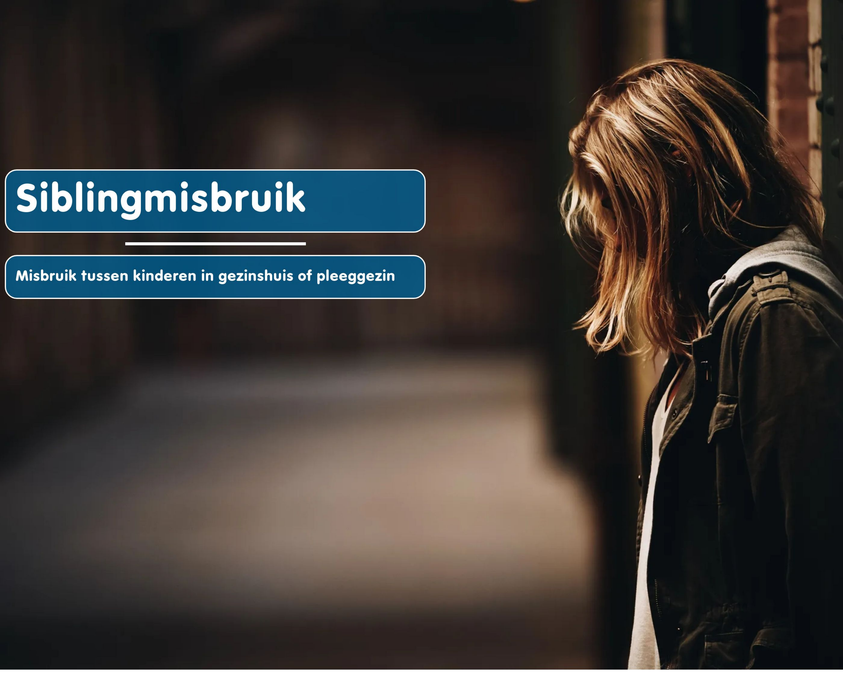

Siblingmisbruik

Misbruik tussen kinderen in gezinshuis of pleeggezin

“Misbruik onder mijn toezicht! Deze kinderen zijn mijn verantwoordelijkheid, ik heb hun ouders, die hen niet mochten opvoeden, een veilige opvoedsituatie beloofd.” Schaamte, schuld, eenzaamheid en eindeloos veel verdriet, deze mix van emoties overvielen Eline toen zij van een van haar gezinshuiskinderen hoorde dat zij al jaren door een ander gezinshuiskind werd misbruikt.

Eline is een ervaren gezinshuishouder: “Ik hoor nu vaker over misbruik tussen kinderen in een gezinshuis. Toen ik het drie jaar geleden zelf meemaakte leek het wel alsof ik dit als enige meemaakte. Ik denk dat er een taboe rust op misbruik tussen kinderen onderling en dat de hulpverlening aan de pleeggezinnen en gezinshuizen niet altijd toereikend is.”

De onthulling

Eline: “Er was een feestje thuis. Daantje was buiten en belde me: ‘Kan ik je zo even spreken?’ Voor haar was dit de manier om het me te vertellen, want nu kon zij er niet meer onderuit. Op haar kamer kwam het hoge woord eruit: ‘Twan zit aan mij.’ Twan had, toen tot een jaar ervoor, in het gezinshuis gewoond. Het misbruik van Twan vond al drie jaar met regelmaat plaats. Daantje durfde het niet eerder te vertellen: ‘Als ik het vertel, dan moet ik hier misschien weg.’” Daantje was toen 13 jaar oud en Twan 18.

De impact drong pas de volgende dag door toen Eline alle betrokkenen op de hoogte moest brengen: “Er startten protocollen, ik moest steeds uitleggen wat er was gebeurd en of ik het had kunnen voorkomen. Soms voelde dat als een verhoor.” Een moeilijk moment was het gesprek met de ouders van Daantje. Eline: “Dat was verschrikkelijk. Ik merkte dat ik het nodig had dat zij mij toestemming gaven om met haar door te gaan. Zij wilden, ondanks het misbruik, dat zij bij mij zou blijven. Zij was al vaak overgeplaatst en het ging goed met haar in mijn gezin.”

Aangifte

Samen met de voogd moest Daantje beslissen of er aangifte tegen Twan zou worden gedaan. De voogd zag geen meerwaarde: het betrof twee kwetsbare jongeren, die allebei behandeling nodig hadden, geen straf. Eline: “Daantje wist het niet, zij vroeg mijn mening. Maar ik was bij beide jongeren betrokken, ik kon niet neutraal adviseren. Uiteindelijk heb ik haar gevraagd wat zij wilde voor haar toekomst. Zij wilde dat alles bleef zoals het was en dat alleen het misbruik stopte. Samen met de voogd is besloten dat er geen aangifte werd gedaan. Ik was zelf intussen ook van mening dat geen aangifte het beste was voor beide jongeren. Andere hulpverleners vonden wel dat aangifte nodig was. Het werd touwtrekken tussen de professionals. Ik voelde me toen zo alleen en vooral niet gehoord.”

Er was in deze periode, die een aantal maanden heeft geduurd, een soort vacuüm: de contacten met Twan werden volledig stilgelegd. Hij wist niets van de onthulling, want als er sprake zou zijn van een aangifte, dan mocht hij dit niet weten omdat het verhoor dan niet zuiver zou zijn.

Verwerking

Daantje en Twan hebben allebei behandeling gehad. Daantje heeft duidelijk gezegd dat zij niet wil dat het contact met Twan stopt, alleen het misbruik moest stoppen. Eline: “Ik was vooral aan het overleven en regelen. Mijn schuldgevoel overheerste: het is in mijn huis gebeurd en ik heb het niet gemerkt. Ik heb voor allebei de jongeren de taak om hen te beschermen en daarin heb ik gefaald! Maar ik wist ook dat ik door moest, al was het alleen voor Daantje. Zij had al zoveel meegemaakt. Als ik nu stop laat ik haar in de steek. Ik moest dit met haar doormaken en oplossen. En dat gold ook voor Twan: hij had dit nooit mogen doen, maar hij hoort bij mij en heeft mij ook nodig. Ik merkte dat ik heel boos was. Ik herinner me dat ik tijdens een bespreking alleen maar overal heel boos tegenin kon gaan, ik ging steeds harder praten. Ik hoorde mezelf, maar kon gewoon niet meer stoppen.”

CLAS

Eline zocht hulp voor het herstel van het contact tussen beide jongeren en het betrekken van hun netwerk. Daarnaast wilde ze ook steun voor het gezin om met het misbruik van hun broer en de gevolgen voor hun zus te leren omgaan. Ze kreeg contact met hulpverleners van CLAS (zie kader) die gesprekken hebben gehad met het hele gezin. Zij hebben ook de ouders van Daantje begeleid. Eline: “Ik heb individueel ook gesprekken gehad, waarin ik, geloof ik, alleen maar heb gehuild. Zij hebben mijn schuldgevoel kunnen wegnemen: jongeren kunnen altijd situaties creëren waarin misbruik kan plaatsvinden. Mijn gevoel was dat dit nooit meer goed zou komen. Zij zien misbruik als iets naars dat je kunt oplossen. Met therapie en goede zorg kunnen de jongeren verder met hun leven en gelukkig zijn. Dat was een verademing, want mijn begeleidingsteam benadrukte steeds dat dit misbruik blijvende schade zou veroorzaken.”

CLAS

CLAS [1] is onderdeel van De Rading, organisatie voor specialistische jeugdhulp in Midden-Nederland. CLAS biedt hulp na seksueel grensoverschrijdend gedrag binnen de familie of door een bekende. De hulpverleners van CLAS richten zich daarbij op het hele gezin omdat seksueel misbruik grote impact heeft op alle betrokkenen binnen het gezin. Zij ondersteunen kinderen in het verwerken van het trauma met traumabehandelingsmethodes, zoals EMDR en Write Junior [2]. Naast verwerken van het misbruik is veranderen van de patronen in het gezin waardoor misbruik heeft kunnen plaatsvinden een essentieel onderdeel van de behandeling. Elke situatie rondom seksueel misbruik is uniek en daarom is er altijd een behandeling op maat. In het land zijn er niet veel organisaties die zich zo specifiek richten op seksueel misbruik en gezinsbehandeling, daarom werken medewerkers van CLAS ook buiten de regio Midden-Nederland.

André Terlouw is contextueel therapeut bij CLAS. André: “We werken met een gezin altijd in een koppel, een man en een vrouw, zodat zowel de mannelijke als de vrouwelijke seksualiteit in het gezin aan bod kan komen. Dat gaat natuurlijk enerzijds over veiligheid, maar ook dat je elkaar nodig hebt om in het gezin tot je recht te komen. We proberen vaak anderen die betrokken zijn, zoals opa en oma, bij de behandeling te betrekken.” André herkent het gevoel van Eline: “Schuld en schaamte komen zeker voor. Ook de maatschappelijke opvatting over misbruik speelt een rol. Wat wij veel doen in gesprekken is het normaliseren van experimenteergedrag en bespreken door middel van het vlaggensysteem [3] wanneer er grenzen worden overschreden.”

Meer informatie: CLAS - behandeling na seksueel misbruik binnen gezinnen

Hoe gaat het nu?

Eline: “CLAS heeft ook in het herstellen van het contact tussen Daantje en Twan een rol gespeeld. Er is een excuusgesprek geweest, Twan heeft sorry gezegd en Daantje heeft dat geaccepteerd. Zij wilden elkaar blijven ontmoeten in het gezin. De afspraak in het veiligheidsplan werd: als Daantje het goed vindt, mag Twan komen. Er is altijd toezicht. Ouders zouden op de hoogte gehouden worden wanneer er contact was en achteraf hoe het contact was gegaan.” Na verloop van tijd ergerde Daantje zich aan de terugkerende vraag: mag Twan erbij zijn, voelt het veilig genoeg voor je? Dit is nu gestopt. Eline: “Ik denk dat we het goed hebben aangepakt met Daantje en met Twan. Beiden horen in ons gezin en zien elkaar ongehinderd. Voor nu lijkt het dat Daantje er goed doorheen is gekomen en dat geeft hoop voor de toekomst.”

Door Maud Verhoofstad

[1] CLAS staat voor Contextuele Behandeling en Leergroepen Alle betrokkenen bij (vermoedelijk) Seksueel misbruik

[2] EMDR, WRITEJunior

[3] Het vlaggensysteem: seksueel gedrag duiden en sturen

Meer informatie

- Animatie sibling misbruik.
- Iva Bicanic en Richard Korver, Dicht bij huis: hoe ondersteun je een kind na seksueel misbruik. Lees ook het interview met Iva Bicanic in BIJ ONS.
- Herstel na seksueel misbruik tussen siblings. Een verhaal uit de praktijk op een Vertrouwenscentrum Kindermishandeling.

Pleeggrootouderdag 2023

“Vanzelfsprekend zet je alles opzij uit liefde voor je kleinkind, maar het gaat niet vanzelf.”

Op 28 oktober was de jaarlijkse pleeggrootouderdag van de Stichting Belangenbehartiging Pleeggrootouders Nederland (SBPN) in het Van Dieren Ontdekpark in Barneveld. BIJ ONS-redactielid Maud is zelf ook pleeggrootouder geweest. Zij was aanwezig op de dag en doet verslag.

Vanaf de parkeerplaats loop ik langs een honden- en kattenkennel, lama’s, kamelen en een reptielenhuis. Heel bijzonder, het is alsof ik een dierentuin binnenwandel. Maar ik kom niet voor de dieren, ik kom voor de ontmoeting met pleeggrootouders op de landelijke dag van Stichting Belangenbehartiging Pleeggrootouders (SPBN). Al heel wat jaren organiseert de SPBN een landelijke ontmoetingsdag voor pleeggrootouders en hun kleinkinderen. De stichting benadrukt keer op keer het belang van het eigen netwerk, in het bijzonder de grootouders, voor kinderen die niet meer thuis kunnen wonen.

Vanaf het moment van binnenkomst is er onderling contact en herkenning. Zonder aarzeling starten pleeggrootouders gesprekken over hoe het is om pleeggrootouder te zijn. De gesprekken gaan over de zorg die zij op zich hebben genomen: vanzelfsprekende zorg uit liefde, maar die zeker niet altijd vanzelf verloopt. Het programma is, in ieder geval voor mij, niet meer dan een rode draad, waarlangs ontmoeting en gesprekken kunnen plaatsvinden. De kleinkinderen van de pleeggrootouders hebben een programma met veel dieren en spannende activiteiten op het terrein. Zij hebben samen met ‘lotgenoten’ een leuke dag, want alle kinderen die hier zijn, wonen bij hun opa en oma.

Wie haalt je op?

Ik spreek met Ans en Ruud, zij vertellen over hun kleinzoon. Zij werden door hem gewoon opa en oma genoemd totdat hij op de peuterspeelzaal een paar dagen met het terugkerende afscheidsliedje: ‘Mama of papa komt je halen.’ Hij weigerde ineens oma te zeggen en noemde haar mama: want mama komt je halen, niet oma!

Overspoeld door regeltaken

Soms staat, letterlijk van de ene op de andere dag, het kleinkind op de stoep. Er is crisis en er wordt gevraagd door een organisatie of ouders zelf: ‘Willen jullie voor hem of haar zorgen.’ Pleeggrootouder Karel: “Je zegt ‘ja’ voordat je je realiseert wat het betekent. Ik moest alles regelen: kleren, spullen, school. Ik werd overspoeld door regeltaken. Mijn eigen plannen zijn opzijgeschoven uit liefde voor mijn kleinkind. Pas veel later hoorde ik dat het mogelijk is om via pleegzorg ondersteuning te krijgen en een vergoeding. Die informatie had ik graag ook het eerste jaar willen hebben.”

Kracht

Anja zorgde al een paar jaar voor haar kleinkind toen ze kanker kreeg. De ziekte was heftig en levensbedreigend. “Ik moest voor mijn kleinkind overleven en deze zware strijd voeren. Hij was pas acht, hij had me nodig. Ik weet niet of ik deze strijd had kunnen overleven als hij er niet was! Ik ben hersteld, mede dankzij hem.”

Rouw en verlies

Hoe heftig het kan zijn om de zorg voor je kleinkind op je te nemen, blijkt ook in de workshop rouw en verlies van Carla Kraak. Carla is verlies- en rouwtherapeut bij KODS Utrecht. Haar workshop maakt veel los. Pleeggrootouderschap gaat gepaard met verliezen: het verlies van je leven als opa en oma, het verlies van je toekomstplannen, het verlies van het vertrouwen in je eigen kind, verlies van vrienden en verlies van de regie over je leven. Maar je hebt vaak de energie en de tijd niet om daartbij stil te staan. Tot je ineens te ver over je grenzen heen bent gegaan. Dat moment moet worden voorkomen. Carla benadrukt het belang van stilstaan bij dit verlies, zij noemt het pendelen tussen rouwen over deze verliezen en doorgaan. Soms is daar hulp van professionals, zoals een pleegzorgbegeleider en therapeut, bij nodig om door te kunnen blijven gaan.

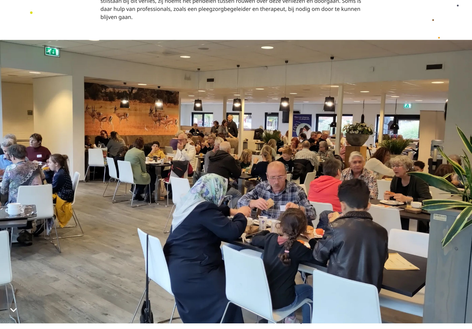

Een nieuwe subgroep?

Een jongen vertelt over zijn lange haar: hij is aan het sparen, want hij wil graag zijn haren doneren aan kinderen met kanker voor een pruik. Toevallig hoor ik van zijn grootouders dat deze jongen een kind is van hun pleegdochter.

Onverwacht en snel moesten ook deze pleeggrootouders hun plannen aanpassen om de zorg op zich te nemen. Dat was niet een vraag maar een vanzelfsprekende omslag in hun leven; “We waren gestopt met pleegzorg, we wilden genieten van de rest van ons leven zonder deze extra zorgen en verplichtingen. Maar toen kwam onze kleinzoon en zijn we opnieuw begonnen.”

Later ontmoet ik nog een pleeggrootouder die de kinderen van zijn pleegdochter opvoedt. Het lijkt een andere groep in deze setting, waarbij vooral de overeenkomsten van het pleeggrootouder-zijn overheersen. De liefde voor het kleinkind, de vanzelfsprekendheid waarop toekomstplannen worden aangepast, het gevoel van alles nog eens meemaken en de strijd om de zorg voor het kleinkind goed geregeld te krijgen, zijn slechts een paar voorbeelden.

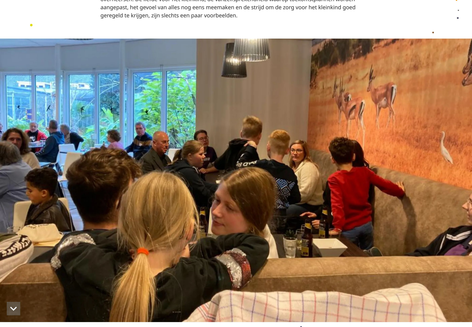

Geschikt/ongeschikt

Een pleeggrootouder vertelt over haar strijd tegen de terugkeer van haar kleinkinderen naar hun ouders. Zij wonden al meerdere jaren bij haar en moesten terug. In die hele strijd heeft ze ervaren dat je als pleeggrootouder nauwelijks serieus wordt genomen. Helaas is het niet vanzelfsprekend dat kinderen bij hun grootouders worden geplaatst als opgroeien bij hun eigen ouders niet meer gaat. Ik spreek een pleeggrootmoeder die pas na drie jaar haar kleinkinderen ‘terugkreeg’ van de kinderrechter. Tot die tijd hebben zij in een pleegzin gewoond. De jongens mochten terug naar hun vertrouwde omgeving bij oma, met goed contact met hun moeder. Het ging niet vanzelf en kostte strijd. Pleeggrootmoeder sluit het gesprekje af met de zin die ik deze dag veel heb gehoord en nog meer heb kunnen ervaren: “Ik doe dit uit liefde voor mijn kleinkinderen!”

Door Maud Verhoofstad

Meer informatie

- Website Stichting Belangenbehartiging Pleeggrootouders Nederland
- Website Van Dieren Ontdekpark Barneveld
- Website Aeres mbo Barneveld

Lees-, kijk- en luistertips

Volgende pagina

Lees-, kijk- en luistertips

Een je op zoek naar een leerzaam, inspirerend, informatief of luch boek over pleegzorg of geïnteresseerd naar een film of podcast? We hebben weer een hoop tips voor je! Heb je een suggestie voor een boek, podcast, film of iets anders dat we niet mogen missen? Laat het weten door een mailtje te sturen naar bijsa@pleegnl.nl!

Ik ben een pleegkind, en nu...?

Auteur: Lyona Rose

Als pleegkind weet auteur Lyona Rose uit eigen ervaring waar pleegkinderen tegenaan lopen. Ik ben een pleegkind, en nu...? is een handleiding voor alle tienerpleegkinderen. Makkelijk en toegankelijk geschreven voor de doelgroep, zal het veel tieners met een pleegzorgachtergrond aanspreken. Bijvoorbeeld dat het lastig kan zijn om je weg te vinden in het contact tussen je ouders en pleegouders en je plek te vinden in je biologische familie en pleegfamilie.

Bij elk thema dat Lyona in het boek behandelt, heeft ze vragen gemaakt die de tieners kunnen helpen. Ook is het boek een aanrader voor pleegouders om inzicht te krijgen in waar hun tienerpleegkind tegenaan loopt, zodat dit besprekbaar wordt.

De prachtige gedichten en de vier interviews met jongeren maken het boek compleet.

Door Lily Monori van Dijken

➡ Ik ben een pleegkind! kun je hier bestellen

De Erfschat

Auteur: Marlene van Steensel

Lotte is 14 jaar, ze is al 11 keer thuis weggelopen om te ontkomen aan het gewelд van haar vader. Haar vader heeft een oorlogstrauma en heeft een binnen- en buitengerichte. In het huis gebeugt bij zich zomaar alles daarbuiten. Na de 11e keer weglopen wordt er door Lotte en haar vader besloten dat Lotte voortaan bij haar een pleeggezin gaat. Dat wordt een plaatsing bij de familie Van Amerongen in Jeugddorp De Glind. Dan heeft grijpt ze haar kans. Het verhaal begint met een prolоog waarin er een reünie van het jeugddorp wordt beschreven. In de prolоog komen alle hoofdpersonen langs en dat maakt dat je direct in het boek zit én wilt weten wat al de hoofdpersonen te maken hebben met het verhaal.

Gedurende het verhaal wordt duidelijk wat iedereen met het verhaal van Lotte te maken heeft. In De Glind worden vriendschappen gemaakt, er wordt gehaat, er worden dingen verwerkt, maar het valt vooral op dat er een enorm verschil bestaat tussen de pleegkinderen en de 'eigen kinderen'. En dan vooral de eigen kinderen van het personeel die pleegkinderen hoeft op te nemen. Familie Van Veen is zo'n geval. Vader is psycholoog en heeft het hele jeugddorp in de lang. Zijn dochter Nienke vindt pleegkinderen' zijn, en ook heel graag vrienden van Lotte zijn, maar krijgt daar heel weinig kans toe omdat haar vader niet wil dat ze met kinderen uit De Glind omgaat.

In het verhaal maak je kennis met verschillende personen en hun verhaal. Al deze verhaaltijnen komen in het slotakkoord bij elkaar, je bent dan weer terug op de reünie met de prolоog. Het verhaal laat je het gevoel van je staat zitten: de machт van één persoon, de gevolgen van een oorlogstrauma en het levenslang trauma van de kinderen die daarmee moeten leven. Een prachtig verhaal. In het licht van de verhalen die momenteel naar buiten komen rondom De Glind is het een passend verhaal. Het is fictie, maar komt behoorlijk waarheidsgetrouw over.

Het is een toegankelijk boek en anderhalf het thema en de gebeurtenissen leest het makkelijk. Je identificeert je snel met hoofdpersoon Lotte en voelt mee met haar zijn en dat van haar vrienden.

Door Karin Zonin en Jurien Kruijswijk Jansen

➡ 'De erfschat' kun je hier bestellen

Het zwijgen van de familie Horst

Een documentaire van Ines ten Berge

"Mijn opa was getraumatiseerd door de oorlog. Dat heeft zijn weerslag gehad op mijn vader en mijn vader heeft dat verdrietig en een of andere manier weer aan mij doorgegeven. Ik wil dat dit mogelijk stopt." Woorden van Iris Horst in deze documentaire. Zij mist emoties in de band met haar vader en zij wordt al jong zorgvuldig geïnformeerd over trauma's over de Tweede Wereldoorlog. Haar opa heeft zijn hele familie verloren in Auschwitz. Hij heeft daarover nooit gesproken. Ook haar vader heeft dit vertelt van zijn vader altijd bij zich gedragen en verborgen, zoals hij zelf zegt: "Ik heb het nicht niet om hiervan verdriet te hebben, ook niet om meegemaakt." Vader en dochter reizen samen naar Auschwitz, een emotionele reis waar opa en zijn vader wordt herdacht door vader, waardoor dochterlief niet langer opa enig hoeft te houden maar slechts dochter mag zijn.

Deze indrukwekkende documentaire is van 2018, maar heeft zijn kracht niet verloren. Het verhaal heeft me gevat, zonder dat emoties overdreven zijn benadrukt was duidelijk hoe het verzwegen oorlogstrauma ook op de derde generatie nog grote invloed heeft. Intergenerationele overdracht van trauma en zijn komt zeker ook voor in pleegzorg: soms duidelijk, maar vaak ook onzichtbaar en onbekend. Een pleegkind dat pas ver in zijn of haar volwassenheid ontdekt dat ook haar moeder in een pleeggezin heeft gewoond of een arm die toegreift in een gesprek over misbruik van haar kleinkind dat ook zij misbruik heeft meegemaakt zijn hiervan voorbeelden. Intergenerationele traumaverdracht gaat over geheimen in een familie die niet altijd bekend zijn. Het gaat om onverwerkt verdriet, waarbij de zijn - wordt doorgegeven aan kinderen en aan hun kinderen. Deze documentaire laat zien, dat je, ook al ben je in deze situatie, ervoor praten in eenmaa aan de slag gaan ruimte en duidelijkheid geeft.

Meer documentaires over intergenerationele overdracht van trauma's zijn te zien op de website van Bureau Trinitas, een praktijk die hulpverlening biedt aan kinderen, gezinnen en families. Op de site staat een overzicht van verschillende Nederlandse documentaires over intergenerationele overdracht van familietrauma. Het betreft onder andere trauma's van de Tweede Wereldoorlog, over scheiding van ouders en over misbruik.

Door Marcel Verhoofstad

➡ 'Het zwijgen van de familie horst' kun je hier bekijken

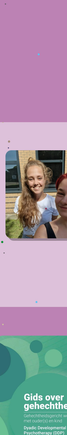

Hoe meer je weet

Een podcast van Linda en Silvia

In deze podcast geven Linda en Silvia, studenten Social Work, een inleiding op het onderwerp hechtingsproblematiek. Zij hebben de podcast gemaakt naar aanleiding van hun afstudeeronderzoek over hechtingsproblematiek bij jongeren die uit huis zijn geplaatst. In iedere aflevering gaan zij in op een specifiek onderwerp. Aan bod komen veilige hechting, angstig-ambivalente hechting, angstig-vermijdende hechting, gedesorganiseerde hechting en traumasensitief werken.

De podcast bestaat uit vijf korte afleveringen van ongeveer zes minuten. Ze zijn toegankelijk en gemakkelijk te begrijpen, ook voor personen die weinig tot geen kennis hebben van hechtingsproblematiek. Ook vertelt Linda over hoe ervaringen omgezet zij zelf angstig-ambivalent gehecht was in haar jeugd. Verder is het fijn dat aandacht wordt besteed aan jongeren in de puberteit, omdat in mijn ervaring veel informatie over hechtingsproblematiek is gericht op jongere kinderen. Het is een makkelijke manier om snel wat basiskennis op te doen.

Door Christienne Peeters

➡ Hoe meer je weet' kun je hier beluisteren

Gids over gehechtheid | Gehechtheidsgericht werken met ouder en kind

Auteur: Daniel A. Hughes en Ben Gurney-Smith

Dit boek gaat over hoe je het verschil kunt maken vanuit goed luisteren en kijken volgens de SAME-methode: Speelshield, Acceptatie, Nieuwsgierigheid en Empathie. Dyadic Development Psychotherapie vormt het uitgangspunt en werken volgens SAME maakt dat je zonder veel moeite verbinding kunt maken met ouders en kind. Door ouders en kind apart en samen te vragen om het probleem te beschrijven en ook het gevoel wat het hen geeft, biedt het goede gesprekmogelijkheden die in het boek uitgewerkt worden. Zoals het verhaal van Robert die bij stress is op zijn vader die hem als te klein behandelt. Het blijkt dat vader uit een gezin komt waar niet zoveel ligt aan, er moest gewerkt worden en niet gezeurd te kunnen zorgen. Vader wil het anders doen. Hij is erg gericht op Robert en op wat er van hem verwacht wordt. Daardoor geeft hij hem in feite de kans niet op zijn gevoel te ontdekken. Bijzonder vind ik dat men eigen ervaringen met misgelopen hechting ontdekt door het stellen van onbevooroordeelde vragen en van daaruit weer kansen zet ontstaan. Het toepassen van deze werkwijze geeft een manier van werken en omgaan met elkaar, die helend kan werken bij scheefgegroeide relaties.

Ik denk dat het zelfstandig integreren van deze werkwijze voor ouders en pleegouders te ingewikkeld is, maar een therapie die een deze uitgangspunten uitgaat, levert zeker nieuwe wegen op.

Door Filip Waltering

➡ 'Gids over gehechtheid' kun je hier bestellen

Ik zou dat nooit kunnen | Over pleegzorgstarz met een kritisch netwerk

Auteur: Alice ten Napel. Fotografie: Claudia Kamergorodski

Dit boek beschrijft hoe een groep pleegouders als een netwerk voor meerdere pleegkinderen zorgt. Het is direkt een familiegroep met een kort of langdurig een pleegkind opvangt. Neem bijvoorbeeld Robin die vanuit zijn eigen netwerkpleegzorgcontact kreeg met deze groep. Vanuit daar kreeg hij weekendasyles voor een van de twee broertjes in een pleeggezin. Dat werkt heel fijn omdat zo'n gezamenlijke interesse ervoor zorgt dat er voordeel is dat de broers ook even vakantie van elkaar hebben. Iets waar zowel de broers als hun pleegouders baat bij hebben. Alice is ook het verhaal over minderjarige asielzoekers die goede hulp hebben ervaren en nu hun pleegzorgcontact apart opzullen komen bespreken over ervaren hij klem zitten.

Het boek geeft aan hoe je gezamenlijk veel kunt bereiken met kinderen die heel forse problematieken hebben en daardoor soms ook moeilijk gedrag vertonen. Het lijkt mij eigenlijk ongelofelijk kost voor iedereen die pleegouder wil worden omdat je er bemoedigng en tips uit kan halen.

Door Filip Waltering

➡ 'Ik zou dat nooit kunnen' kun je hier bestellen

Ik zie je | Levensechte verhalen uit een gezinshuis

Auteur: Ine Harteman

Ik zie je. Wees welkom. Wie ben je? Wat is er aan de hand? Aansluiten en inzicht. Vanuit deze principes beschrijft Ine Harteman de kinderen die ze zelien van haar gezinshuis. Het zijn mooie, maar soms ook schrijnende verhalen over de kinderen en hun situaties. Zo beschrijft ine misstanden van een instelling die zich aan een protocol vasthoudt en daarmee het vertrouwen van een kind op een onveilige groep onnodig verlengt. Ook geschiedenissen die het verschil van inzicht laten zien tussen ouders heel bevlogen en soms ook streng opvoedende erjaelligers die betrokken zijn bij de pleegkinderen. Neem het verhaal van joey die zes jaar bij hen woonde. Helaas moest joey, omdat het niet meer ging, op een moment weggaan gaan woran waar streng drugs werd gebruikt. Joey vertelde dat aan zijn pleegouders die op hun bezoek dit vroegd probeerden in te schakelen. Ze negeerden het antwoord dat joey hun verantwoordelijkheid niet meer was waardoor er voor joey toch een betere plek kwam. Of een verpleegkind die een warm betrokken persoon laat praten omdat die officieel geen belangrijkheidende meer is voor het kind. Het is schrijnend om te lezen dat er niets wordt gedaan met zorgelijke opmerkingen die ten gevede van het kind hadden kunnen komen.

De verhalen zijn best heftig en de oplossing waarvoor gekozen wordt is niet voor iedereen haalbaar. Maar ine strijdt in het belang van het kind, ook al gaat ze daarmee in tegen de mening van een professional. Het belangrijkst is trouw aan je uitgangspunten blijven en daarvoor moet je soms flink buiten de box durven.

Door Filip Waltering

➡ 'Ik zie je' kun je hier bestellen

Een GPS voor gezinnen | Gids voor een hechte band met je kind

Auteur: Guy Bosmans

Wil je onderstelling, opheldering en erkenning over de ene ruzie met je kind, de saamhorigheid die ver te zoeken is of dat ene moment, waarvan je later dacht; hee heb ik dit kunnen zeggen? Guy Bosmans neemt je mee in deze thema's. Je mag leren waar onze gedragingen en die van onze kinderen op gebaseld zijn: de behoefte om te zorgen en vervolgd te worden. Doordat je een inkijkje mag nemen in het samengestelde gezin van de familie jansens ervaar je ongetwijfeld herkenning. De schrijver weet de theorie op een prettige manier met de praktijk te verenigen, je internies, am anders in bewoging te komen, worden aangeboord of bekrachtigd. Ondanks dat de boek niet vanuit de pleegzorgcontext is beschreven, is het absoluut aanbevelingswaardig voor pleegouders.

Ik vond het een toegankelijk en inhoudvol geschreven boek. Het heeft mij zelfvicht opgelevend, in verbinding met mezelf en de ander.

Door Marieke Flikweert

➡ 'Een GPS voor gezinnen | Gids voor een hechte baand met je kind' kun je hier bestellen

Pleegzorgboekenclub

De NVP en pleegzorg.nl hebben de pleegzorgboekenclub gelanceerd! In de boekenclub kun je een boek over pleegzorg aanvragen en dia met andere pleegouders bespreken in de community op pleegzorg.nl. Daar kun je ook zelf je pleegzorg-boekentips delen en zien welke boeken andere pleegouders aanraden. Lees en praat je ook mee?

Hoe werkt het?

Vraag bij de NVP het boek van jouw keuze aan, dat is helemaal gratis. De voorraad is beperkt, dus oprop. Lees het boek, maak aantekeningen over dingen die je raken, dingen die je later zou willen delen, of vragen die het oproept. Ga daarna naar de pleegzorgboekenclub op pleegzorg.nl en ga naar het gesprek over jouw boek. Deel met andere pleegouders wat jij van het boek vond of reageer op wat andere pleegouders schreven over het boek. Staat jouw boek er niet tussen? Start dan zelf het gesprek over het boek dat je gelezen hebt en andere pleegouders aanraadt. Heb je het boek uit en ben je uitgepraat over het boek? Stuur het lamgs naar de NVP, dan komen wij het weer naar een andere pleegouder sturen. Je mag het boek ook doorgeven aan een andere pleegouder zodat hij of zij ook mee kan doen met de boekenclub!

Wil je meer weten of een boek aanvragen? Neem een kijkje in de boekenclub!

➡ Pleegzorgboekenclub

Word lid van de NVP!

De Nederlandse Vereniging voor Pleeggezinnen helpt pleegouders om het beste voor hun pleegkind te bereiken. Wij zijn er voor pleegouders, pleegkinderen en eigen kinderen in pleeggezinnen. Wij zijn een plaats voor pleeggezinnen, waar je gehoord en gezien wordt, waar je waardering en steun vindt en waar je je stem kan laten horen om samen de pleegzorg te verbeteren. Met jouw steun kunnen we dit blijven doen. Word ook lid van de NVP!

Word lid!

Waaraan lever je een bijdrage?

- Aan het ontwikkelen en het ondersteunen van pleegoudernetwerken, zodat ieder pleeggezin toegang heeft tot zo'n netwerk.
- Aan de helpdesk, die vragen van pleegouders beantwoordt en advies geeft.
- Aan het behartigen van de belangen van pleegouders, zowel landelijk als lokaal.

Het lidmaatschap van de NVP kost 20 euro per jaar. Als je nu lid wordt, ontvang je het gesprekssspel voor pleeggezinnen Dromen, denken, doen.

"De helpdesk van de NVP neemt de tijd voor je en gaf mij tips hoe ik met de situatie om moest gaan. Ik voelde mij gehoord en begrepen. Heel fijn dat pleeggezinnen op deze manier ondersteund worden, daarom heb ik besloten om lid te worden."

Meer BIJ ONS

Volgende pagina

BIJ ONS
thuis in een gezin

Meer BIJ ONS

Wil je als eerste op de hoogte zijn als het nieuwe magazine verschijnt? Abonneer je gratis en je ontvangt het volgende magazine in je mail!

Abonneren

BIJ ONS mei 2023

Deze keer zoomen we in op informele steun aan pleeggezinnen. Informele steun houdt in dat een gezin steun krijgt, maar dan geen professionele hulp. Denk aan een familielid dat een middag op de kinderen past of een bevriende pleegouder bij wie je regelmatig je hart kunt luchten. Een mooi voorbeeld is de Gezinsparaplu, waar Janine ons meer over vertelt. In het artikel van Lily en Flip lezen we over informele steun vanuit biologische netwerken rond het pleeggezin, zoals een opa of tante van het pleegkind. Silvia heeft een overzicht gemaakt van nog meer steuninitiatieven; wat is het toch mooi om te zien hoe onze gemeenschap zich inzet voor elkaar! Al deze sprekende verhalen uit de praktijk laten de kracht van informele steun zien. Daarbij lezen we niet alleen wat dit doet voor pleeggezinnen: Lily interviewt een echtpaar dat zelf informele steun geeft, en in het artikel van Silvia komt het perspectief van professionals aan bod. Via prikkelende stellingen horen we hoe zij tegen informele steun aankijken en Jorien voegt toe hoe pleegouders over deze stellingen denken. Als aanvulling op deze praktische verhalen deelt Daisy een wetenschappelijk onderzoek in de nieuwe rubriek BIJ ONS University. Ze vertelt in een video over een recent onderzoek, dit keer de kracht van sociale steun in situaties van stress.

➡ Lees verder

BIJ ONS februari 2023

Dit nummer van BIJ ONS is gewijd aan het 50-jarig jubileum van BIJ ONS en haar voorloper Mobiel. Dit nummer bevat dan ook veel artikelen over ervaringen met pleegzorg, vroeger en nu. NVP-directeur Peter beschrijft waarvoor en op welke manier er aandacht is voor pleegzorg in de politiek. Karin interviewt John Goessens, hij heeft ruim 40 jaar ervaring in de jeugdzorg en zorgde zelf voor meer dan 25 pleegkinderen. Gerdien interviewt redactielid Flip. Samen kijken zij terug op de jarenlange ervaring die Flip heeft met pleegzorg. Lily laat drie generaties pleegkinderen aan het woord over hoe zij hun leven in een pleeggezin (hebben) ervaren en Femmie vertelt hoe eigen kinderen van pleegouders de laatste jaren eindelijk meer aandacht krijgen. Verder vertelt Anneke Vinke over de benadering van trauma en hechting door de jaren heen en verschijnt een column uit de jaren ‘90 opnieuw. Dat en meer lees je in deze editie van BIJ ONS!

➡ Lees verder

BIJ ONS september 2022

Deze editie van BIJ ONS staat in het teken van samenwerken. Wat zijn de sleutels voor een succesvolle samenwerking, welke dilemma’s kom je tegen als pleegouder, wat zijn de do’s en don'ts en wat kun je leren van anderen om goed samen te werken? In dit nummer lees je over de dialogen die de NVP organiseerde om samenwerkingen in de jeugdhulpverlening te verbeteren. Pleegouder Jolanda deed mee aan de dialogen en deelt haar ervaringen: “Praten met elkaar in plaats van over elkaar, dat is echt de sleutel.” Verder lees je over de samenwerking tussen pleegouders die ‘adoptief ingesteld’ worden genoemd en de biologische ouders van pleegkinderen. In een artikel over samenwerkingsrelaties tussen opvoeders en ouders vertellen Martine Noordegraaf en Ellen Schep van de Christelijke Hogeschool Ede over de methodiek ‘de relationele route tot gedeeld opvoederschap’. En redactielid Peter schrijft over zijn ervaringen met samenwerken als pleegouder op afstand.

➡ Lees verder

Alle edities van BIJ ONS vind je hier.

Neem contact op

Voornaam

Achternaam

Emailadres

voorbeeld@mailadres.nl

Heb je vragen over het magazine of wil je meedoen met de redactie? Vul hieronder je vraag of opmerking in of geef aan ons door hoe jij wilt bijdragen!

Jouw vraag, opmerking of suggestie.

Ik ga akkoord met de verwerking van de ingevulde gegevens volgens de privacy policy van de NVP, te vinden op denvp.nl/privacy.

☐ Akkoord

Verstuur

Paula Sterkenburg, Beanka Meddeler-Polman en Jos Schrijver

Gehechtheid in de praktijk

Sonia (7 jaar) is blind. Ze is van een bankje gevallen. Ze lijkt helemaal geen pijn te hebben, hoewel het echt pijn had moeten doen. De leerkracht heeft hierdoor niet in de gaten dat zij gevallen is en mogelijk pijn heeft. Sonia staat langzaam op en gaat verder spelen. Ze laat geen signaal van gehechtheidsgedrag zien. Ze had kunnen huilen of roepen. (Pagina 73)

Gehechtheid in de praktijk is bedoeld om ouders en werkers in de gehandicaptenzorg te ondersteunen bij de gehechtheidsontwikkeling van kinderen en volwassenen met een visuele en/of verstandelijke beperking. De hoofdstukken bevatten blokjes ‘Belangrijk om te weten’, met uitleg over bijvoorbeeld het belang van troost zoeken bij stress en pijn. Vervolgens een praktisch voorbeeld, zoals dat van Sonia. Kennis- en inzichtvragen en observatie- en reflectieopdrachten zetten de lezer verder actief aan het werk.

Het werkboek is ook uitstekend geschikt voor een bredere doelgroep. Sonia had net zo goed een kind zónder visuele problemen kunnen zijn, zoals een kind met gehechtheidsproblemen of een pleegkind. Pleegzorgwerkers en pleegouders kunnen het boek gebruiken bij de begeleiding en opvoeding van pleegkinderen met (gehechtheids)problemen. En ze kunnen hun eigen gedrag doorlichten aan de hand van thema’s in het boek, zoals empathie - invoelingsvermogen - of de eigen gehechtheid.

Alle lof voor de praktische beschrijvingen en uitleg, inclusief de theoretische achtergronden. Het boek staat vol relevante voorbeelden en uitdagende vragen en antwoorden.

Via de website van Bartiméus kan een PDF van het werkboek gratis gedownload worden.

Gehechtheid in de praktijk

Door Femmie Juffer, redactielid van BIJ ONS en emeritus hoogleraar adoptie en pleegzorg

Iva Bicanic en Richard Korver

Dicht bij huis. Hoe steun je een kind na seksueel misbruik?

Beide auteurs werken met slachtoffers van seksueel misbruik en hun ouders. Richard Korver is jurist en staat hen bij tijdens het proces van aangifte en rechtszaak. Iva Bicanic ondersteunt kinderen en ouders in het omgaan met de psychische gevolgen ervan. Het boek is tot stand gekomen door gesprekken en interviews met hen beiden en samengesteld door Marlies Kieft, journalist en schrijver. De praktische en laagdrempelige beschrijvingen van de gevolgen, de juridische procedures en de mogelijkheden met therapie maken dat het boek, ondanks het moeilijke onderwerp, gemakkelijk leest. De praktijkverhalen van zowel Korver als Bicanic dragen daar zeker toe bij.

Er worden in het boek wat stereotyperingen over misbruik weggepoetst, zoals dat iedere pleger pedofiel is en dat de meeste daders vreemden zijn. Het hele spectrum van gevolgen van misbruik komt aan bod in het boek. Moet je wel of geen aangifte doen? Wat kan je doen of beter laten in de begeleiding van het kind? Wat doe je met schuldgevoel en schaamte, met woede, met angst? Wie licht je in en wie niet?

De belangrijkste boodschap in het boek: als (pleeg)ouders heb je in het herstel een belangrijke rol en het is nooit te laat om een kind te ondersteunen bij het verwerken van misbruikervaringen. Dit boek is echt een aanrader voor iedere pleegouder en gezinshuisouder en hun begeleiders.

Dicht bij huis

Door Maud Verhoofstad, redactielid van BIJ ONS, pleegouder, vertrouwenspersoon en mantelzorgmakelaar

Dr. Juliette Liber

Kobus, de dwarse krab

Kobus, de dwarse krab is een interactief voorleesboek dat kinderen tips biedt om minder snel boos te worden of boosheid op een handige manier op te lossen. Te snelle of te heftige boosheid wordt op een eenvoudige, speelse en (therapeutisch) verantwoorde manier bespreekbaar gemaakt. De duidelijke zwart-wittekeningen met rode accenten beelden dierfiguren met herkenbare menselijke karaktertrekken uit. Voor de doorsnee-opvoeder is dit boek mogelijk soms wat té therapeutisch van aard. Maar als die stukjes overgeslagen worden, krijgt Kobus de krab bewustwording van boosheid alsnog voor elkaar.

Met een toegangscode in het boek en de website kobus.swpbook.com zijn gratis materialen voor interactieve elementen te downloaden. Geschikt als voorleesboek voor kinderen in de leeftijd van 5 tot 8 jaar.

Kobus, de dwarse krab

Door Gerdien Rietveld, redactielid BIJ ONS, gezinshuisouder en tekstschrijver

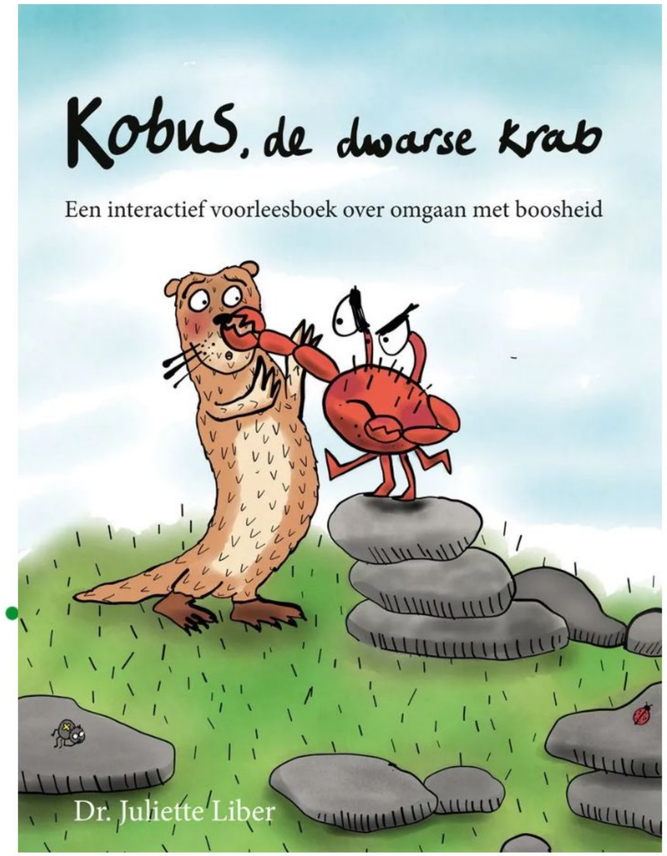

Yvonne Aartsen, Gé Haans, Marieke Klein Entink

Opgroeien in twee families

Als kinderen langdurig opgroeien in een pleeggezin, is het belangrijk dat ouders en pleegouders samenwerken. Eén ding staat vast: ieder kind wordt geboren uit twee ouders, dat kun je niet wegpoetsen. Leven met die werkelijkheid kan heel moeilijk zijn als een kind zijn oorsprong niet kent. Dit boek gaat over hoe je binnen pleegzorg ouders en kind de ruimte en mogelijkheden geeft om elkaar te leren kennen. Maar ook hoe je als ouders en pleegouders samen voor het belang van het kind kunt staan. Lange tijd was pleegzorg, zeker langdurige pleegzorg, vooral het overnemen van ouderschap in plaats van opvoederschap. Die twee kunnen naast elkaar bestaan en tot heil van pleegkinderen en hun ontwikkeling leiden.

Een boek vol praktische tips, maar ook met aandacht voor problemen van en rolverwarring bij ouders, pleegouders en begeleiders. Het is een aanrader voor pleegouders en pleegzorgwerkers, maar ook voor medewerkers van gemeenten die de zorg moeten faciliteren en fiatteren. Met dit boek krijgen zij een goed beeld van de complexiteit van pleegzorg.

Opgroeien in twee families

Door Flip Woltering, redactielid BIJ ONS, gepensioneerd pleegzorgwerker en (pleeg)grootvader

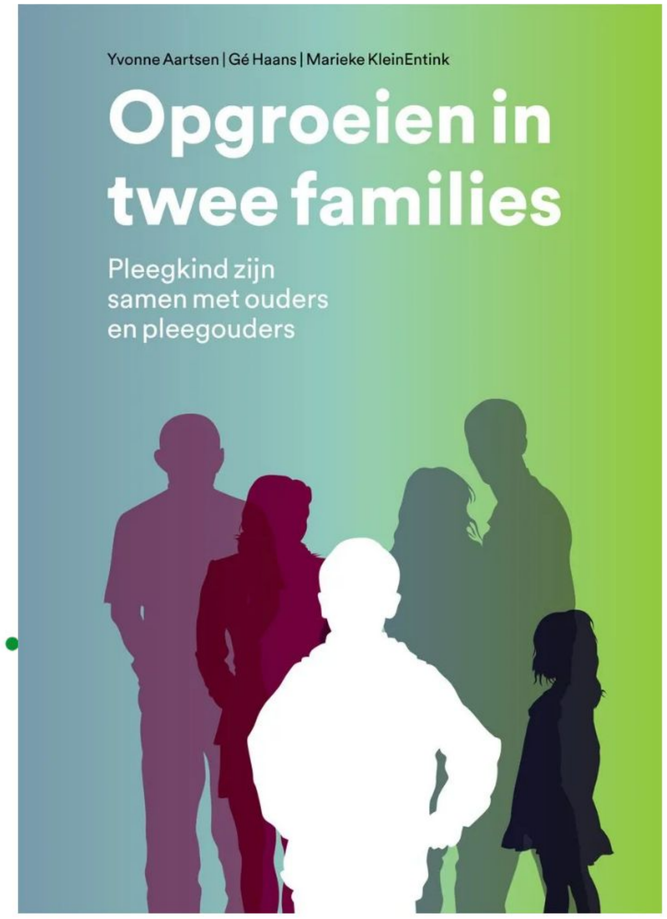

Annemieke Terpstra en Véronique Renting

Ik haat je, blijf bij mij

Dit boek staat vol met ervaringsverhalen over hechtingsproblematiek. De titel verwoordt het ingewikkelde gevoel dat kinderen hebben die onder moeilijke omstandigheden zijn opgegroeid. De schrijfsters zijn beiden ervaringsdeskundigen in het omgaan met hechtingsproblematiek. Ze zorgen namelijk al jaren voor adoptie- en pleegkinderen met deze problemen. Ze wilden een brug slaan tussen de kennis van professionals en ervaringen uit de praktijk. Dat is meer dan gelukt.

De verhalen liegen er niet om. Het zijn vaak heftige situaties van opvoeders die zijn afgewezen en worden verafschuwd, maar die voor de kinderen door het vuur blijven gaan, omdat die het vechten zo waard zijn. De veertienjarige Valentino vertelt over haar eigen hechtingsproblemen en wat die met haar doen. De verhalen worden afgewisseld met theorie, bijvoorbeeld over veelvoorkomende gedragingen als stelen en liegen en hoe hiermee om te gaan. Het boek is helpend voor beginnende professionals of opvoeders, maar ook voor mensen met vergelijkbare ervaringen die herkenning of bevestiging zoeken. Het hoort in de kast te staan bij iedereen die te maken heeft met deze problematiek of er meer over wil weten. Ook is het goed in te zetten als psycho-educatie voor aspirant-pleegouders, omdat verhalen uit de praktijk zo anders zijn dan de theorie.

Ik haat je, blijf bij mij

Door Karin Zanin, redactielid BIJ ONS en gezinshuisouder met specialisatie in de hulpverlening rondom trauma en hechtingsproblematiek

Yael Meijer

Kiekeboem!

Kiekeboem! vertelt wat de gevolgen zijn van verwaarlozing en geweld bij baby's, peuters en kleuters. Het boek komt voort uit het project Onzichtbare kinderen van Fier. Het beschrijft wat het voor jonge kinderen betekent om op te groeien in onveilige situaties en hoe je als professional zo vroeg mogelijk kunt signaleren en ondersteuning kunt bieden.

Veel ouders die in onveilige situaties opgroeiden en veel stress kenden in hun jeugd hebben zelf grote moeite om hun kinderen veiligheid te bieden. Wat triggert hen waardoor het misgaat? Het boek is interessant en geschikt voor professionals die met kwetsbare gezinnen werken. Kinderen die in deze gezinnen opgroeien, vallen soms op door heftig gedrag of zijn juist heel volgzaam en lief. Het boek geeft ook veel handvatten aan (toekomstige) pleegzorgwerkers.

Kiekeboem!

Door Flip Woltering, redactielid BIJ ONS, gepensioneerd pleegzorgwerker en (pleeg)grootvader

Annemiek Harder, Erik Knorth en Chris Kuiper (red.)

Uithuisgeplaatste jeugdigen

Dit is een interessant boek over uithuisplaatsingen van jeugdigen en wat er nodig is om die succesvol te laten verlopen. Het geeft een overzicht van ‘wat werkt’ in de hulpverlening en het onderwijs. Er komen veel onderwerpen aan bod, zoals plaatsing in internaten, gezinshuizen, gezinsleefgroepen en pleeggezinnen. Ook is er aandacht voor samenwerking met alle partijen.

Het boek is een aanrader voor beroepskrachten uit de jeugdzorg, docenten, studenten en beleidsmedewerkers. Het beschrijft helder wat nodig is voor goede hulp, maar ook wat aanpassing behoeft en waar knelpunten zitten.

Uithuisgeplaatste jeugdigen

Door Flip Woltering, redactielid BIJ ONS, gepensioneerd pleegzorgwerker en (pleeg)grootvader

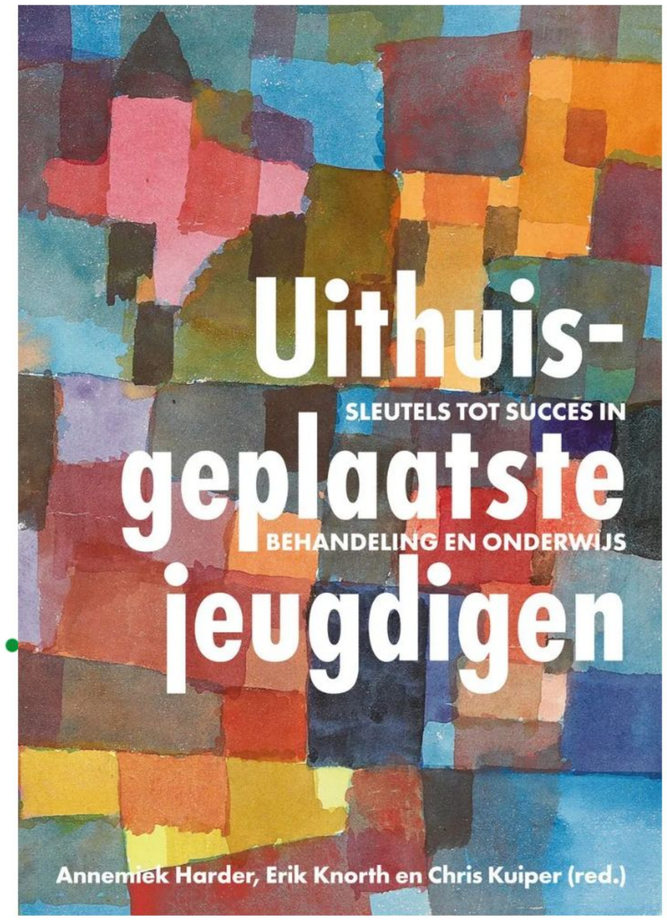

Manell Hoenselaars

Dagboek van een pleegkind

Dit mooi uitgevoerde dagboekje is volgens de maker bedoeld voor pleegkinderen van negen tot dertien jaar, maar ik vind het ook geschikt voor jongeren tot een jaar of zestien. Het kan kinderen helpen om grip te krijgen op wat er allemaal gebeurt als ze in een pleeggezin gaan wonen. Per dag is er een vraag waarop ze antwoord kunnen geven. Die vragen gaan bijvoorbeeld over school of over hun pleeggezin. Wat vinden ze gemakkelijk en wat gaat moeilijk?

Het boekje kan ook helpen om emoties beter te begrijpen en verwerken en het contact met het pleeggezin te optimaliseren. Wie meer wil weten over dit boekje, kan via e-mail contact opnemen met de maker Manell Hoenselaars.

Mail Manell Hoenselaars

Door Flip Woltering, redactielid BIJ ONS, gepensioneerd pleegzorgwerker en (pleeg)grootvader